

1 Što se pak tiče svjedoka Dobrače, Tužiteljstvo je Vijeću naznačilo
2 prošloga petka, 24. juna, da kada je to izričito od Tužiteljstva traženo da
3 iznese komentar, da se i materijal za toga svjedoka također preispituje. Vijeće
4 stoga odobrava zahtjev Tužiteljstva da se odluka Vijeća u vezi s ova tri
5 svjedoka odloži. Gospodine Tieger, Vijeće želi znati kada ćemo dobiti te
6 materijale i kada će oni biti zapravo uredni i organizirani.

7 U vezi sa vještacima Huntom, Wrightom i Clarkom, Vijeće, u skladu sa
8 argumentacijom i Obrane i Tužiteljstva, nema prigovora na usvajanje u spis
9 traženoga materijala, te neće tražiti da se ti svjedoci pojave pred Sudom za
10 unakrsno ispitivanje.

11 Što se pak tiče svjedoka Kaisera, nakon što smo pročitali materijal koji
12 se predlaže za usvajanje u spis, Vijeće je donijelo odluku usvojiti izvještaj.
13 Vijeće neće usvojiti sada nijedan od transkripata, no traži od Tužiteljstva da
14 Vijeće izvijesti o tome da li namjerava zahtijevati usvajanje transkripata u
15 cijelosti, budući da nijedan njihov dio nije posebno označen. Od svjedoka
16 Kaisera se neće tražiti da dođe pred Sud na unakrsno ispitivanje.

17 Što se pak tiče svjedokinje Tabeau, kako je pokazano ovim dokumentima,
18 usvaja se njezin izvještaj. Ni Optužba ni Obrana nisu podnijeli zahtjev da se
19 svjedokinja pojavi pred Sudom na unakrsnom ispitivanju. Međutim, Vijeće bi
20 željelo ostaviti otvorenom mogućnost da od svjedokinje Tabeau zatraži više
21 detalja o zaključcima do kojih je došla u svom izvještaju, pa će nešto kasnije

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 donijeti odluku o tome da li će ona biti pozvana da dođe svjedočiti.

2 Sada bih rekao nekoliko riječi o svjedoku Thompsonu. Budući da ovaj
3 svjedok nije izuzetno precizan u vezi s izvorima informacija u svom izvještaju,
4 Vijeće se slaže sa stranama da bi toga svjedoka trebalo pozvati na unakrsno
5 ispitivanje. Materijal povezan sa iskazom ovoga svjedoka stoga nije naveden u
6 ovome dokumentu koji smo razdijelili. Materijal u vezi s tim svjedokom će se
7 usvojiti u spis, ukoliko ne bude daljnjih prigovora, u onome trenutku kada se
8 svjedoka sasluša pred Sudom.

9 Izvještaj vještaka Donie zapravo sam za sebe kaže da je jedan opći
10 izvještaj, te razrađuje tezu o genezi, odnosno nastanku Republike Srpske.
11 Predmet ovoga izvještaja prirodno traži odabir materijala i tumačenje činjenica.
12 Nijedna analiza značajnih povijesnih događaja nije prošla bez izazova i bez
13 opozivanja. Obrana može odlučiti da opovrgne teze gospodina Donie za vrijeme
14 izvođenja svojih dokaza, ako do te faze suđenja dođemo. Međutim, Vijeće smatra
15 da je važno iskoristiti priliku da se ovaj izvještaj ispita već u ovoj fazi
16 suđenja. Zbog takozvane opće naravi ovoga izvještaja, Vijeće neće dopustiti
17 stranama da potroše veliku količinu vremena na to. Istodobno, Vijeće namjerava
18 svakoj strani u postupku dati pravičnu mogućnost da opovrgne ono što razrađuje
19 vještak druge strane, te da ispita materijal koji podržava te stavove.

20 Što se pak tiče svjedoka Donie, Vijeće je donijelo sljedeću odluku:
21 Vijeće će usvojiti njegov izvještaj i dopustiti Obrani otprilike tri sata za
22 unakrsno ispitivanje ovoga svjedoka. Osim toga, da bi unakrsno ispitivanje bilo
23 djelotvorno i usredotočeno, Obrana može podnijeti zahtjev za usvajanje manjih

24

25

26

27

28

29

30

1 dijelova iskaza svjedoka Donie na drugim suđenjima. Naravno, Vijeće neće biti
2 iznenađeno ako se ti dijelovi budu zapravo bavili drugim dijelovima, gdje se
3 gospodina Donia unakrsno ispitivalo. Taj zahtjev treba podnijeti najkasnije
4 jedan tjedan prije datuma kada je određeno svjedočenje gospodina Donie.
5 Tužiteljstvu će također biti dopušteno da podnese zahtjev za usvajanje manjih
6 dijelova Doniaovog iskaza iz prethodnih suđenja. To treba učiniti najkasnije dan
7 prije nego što svjedok dođe svjedočiti pred sudom.

8 Vijeće zahtjeva da Tužiteljstvo podnese materijal usvojen ovom odlukom
9 Sudskome tajništvu, a u datom trenutku Tajništvo će odrediti brojeve dokaznih
10 predmeta tim dokumentima, te o tome izvijestiti strane u postupku i Vijeće.
11 Također ću zamoliti tajnicu da podnese i ovaj dokument koji smo razdijelili.

12 Dakle, to je bila odluka Vijeća o šestoj grupi svjedoka po pravilu
13 92bis.

14 Gospodine Tieger, jeste li Vi sada spremni pozvati svog sljedećeg
15 svjedoka?

16 G. STEWART: [simultani prevod] Ja bih samo spomenuo par praktičnih
17 stvari.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Vijeće je nedavno, konkretno gospodin
20 Zahar zapravo vrlo dobro reagirao na moj zahtjev, naime da se ovi dokumenti koji
21 vjerojatno postoje na kompjuteru, da bi ih se moglo slati *e-mailom*. Naime,
22 najlakše ih je držati i čuvati u elektronskom formatu.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ću zamoliti našeg pravnog savjetnika
24 da stupi u kontakt sa gospodinom Saharom /?Zaharom/ u vezi s tim.

25

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, možda se došlo do malog zaostatka.
2 Bilo bi jako dobro da dobijemo kompletne dokumente.

3 Druga stvar je sljedeća, časni Sude. U svjetlu ovoga što ste upravo sada
4 rekli u vezi s gospodinom Doniom, htio bih samo reći, budući da smo svi sada u
5 sudnici, /?ja bih/ zamolio vrlo blisku vezu zapravo u vezi s tim svjedokom.
6 Zapravo datum još uvijek nije naveden ni u jednoj radnoj verziji rasporeda. Tako
7 da uzevši u obzir raspored i uzevši ono što nastojimo učiniti, bilo bi dobro da
8 se vrlo pažljivo to prati, tako da točno znamo kada će on doći i to bi nam jako
9 puno pomoglo. Mi bismo bili zahvalni.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Svakako, časni Sude.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ja pretpostavljam da ga niste još
12 stavili na raspored, gospodine Tieger, zato što je Tužiteljstvo imalo prigovor
13 na unakrsno ispitivanje jer nije bilo potrebe da se njega unakrsno ispita.

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Tako je.

15 G. STEWART: [simultani prevod] Ja shvaćam razloge i zahvaljujem se na
16 suradnji, koja je jako dobra s tim u vezi.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Mislim da je gospodin Tieger zapravo
18 preuzeo obvezu da to učini.

19 Sljedeći svjedok nema zaštitnih mjera.

20 G. TIEGER: [simultani prevod] Tako je.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] To će biti gospodin Tupajić.

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Tako je.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine poslužitelju, molim Vas,
3 dovedite svjedoka u sudnicu.

4 [Svedok je ušao u sudnicu]

5 SVEDOK: MILAN TUPAJIĆ

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dobro jutro, gospodine Tupajiću,
7 pretpostavljam. Prije nego što počnete svjedočiti pred Sudom, u skladu sa
8 Pravilnikom o postupku i dokazima, morate položiti zakletvu da ćete govoriti
9 istinu. I ja Vas sada molim da tu izjavu glasno i pročitate, a tekst izjave će
10 Vam dati naš poslužitelj.

11 SVEDOK: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, cijelu istinu i ništa
12 osim istine.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine Tupajiću. Izvolite
14 sjesti.

15 Vas će, gospodine Tupajiću, najprije ispitivati gospodin Tieger koji je
16 tužitelj u ovome predmetu.

17 Ispituje g. Tieger:

18 [Tužilac ispituje putem prevodioca]

19 P: Dobro jutro, gospodine Tupajiću.

20 O: Dobro jutro.

21 P: Ja bih htio početi tako što ćemo Vijeću dati neke informacije o Vama,
22 zapravo o Vašoj osobnoj i političkoj karijeri. Ja ću to učiniti tako što ću
23 jednostavno navesti neke od tih događaja, odnosno dijelova Vašega života,
24 sažeto, pa ću tražiti samo da mi Vi to potvrdite.

25 Dakle, Vi ste se rodili i odrasli u Sokocu - koliko ja znam - gdje ste
26 završili osnovnu i srednju školu. Je li tako?

27 O: Rodio sam se i osnovnu školu završio u... u selu Knežina koje pripada
28 opštini Sokolac. To je tačno.

29

30

- 1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne dobivam prijevod na engleski, na
2 kanalu 4.
- 3 G. TIEGER: [simultani prevod]
- 4 P: Hvala. Godine 1978. ste završili Mašinski fakultet u Sarajevu?
- 5 O: Da.
- 6 P: I nakon toga ste radili u tvornici "Famos" u Hrasnici, nekih šest
7 godina, prije povratka u Sokolac?
- 8 O: Da.
- 9 P: U mjesecu augustu 1990. ste postali član SDS-a?
- 10 O: Da.
- 11 P: Vratimo se ukratko na Vašu profesionalnu karijeru. Do 1991., Vi ste
12 tada bili šef proizvodnje, a kasnije i šef čitavog jednog odjela, jedne tvornice
13 u općini Sokolac?
- 14 O: Da. To je bila fabrika za proizvodnju konusno-valjčastih ležaja, koju
15 su zajedno izgradili kompanija "Unis" i "SKF" iz Gothenburga.
- 16 P: 1991. godine ste postali predsjednik Skupštine općine Sokolac, nakon
17 što je prethodni predsjednik otišao s te dužnosti?
- 18 O: Da. A u međuvremenu je i fabrika prestala sa radom, negdje u maju ili
19 junu mjesecu te iste godine.
- 20 P: U aprilu 1992. ste postali predsjednik Kriznoga štaba Sokolac?
- 21 O: Da.
- 22 P: A 1996. ste izabrani u Narodnu skupštinu kao kandidat SDS-a?
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30

1 O: Da.

2 P: Od 1998. pa do prošle godine ste bili predsjednik Kluba zastupnika
3 SDS-a?

4 O: Da.

5 P: Bilo bi dobro, naravno, da suci to znaju, Vi ste završili svoj mandat
6 u Skupštini i kao predsjednik Kluba zastupnika na zahtjev specijalnog
7 predstavnika?

8 O: Po odluci visokog predstavnika o smjeni 59 zvaničnika iz Republike
9 Srpske, među kojima sam bio i ja.

10 PREVODILAC: Mikrofoni.

11 G. TIEGER: [simultani prevod]

12 P: I na kraju ste 2000. /?2002./ godine postali član Glavnog odbora SDS-
13 a?

14 O: Mislim da je to bilo 2002. godine.

15 P: Mislim da je ovo bio primjer pogrešnog prijevoda ili nečega što sam
16 ja krivo rekao. Koliko... ja sam mislio na 2002. Hvala Vam.

17 Možete li nam ukratko kazati koliko stanovnika je imala općina Sokolac
18 1990. i 1991. godine, i možete li nam kazati kako je izgledao nacionalni sastav,
19 dakle, koliko je bilo Srba i koliko Muslimana u općini?

20 O: Po popisu iz 1991. godine, a to je i zadnji popis koji je vršen u
21 Bosni i Hercegovini, opština Sokolac je imala 15.000 stanovnika. Od toga n... n
22 grubo rečeno, 70% su bili Srbi, 30% Muslimani jer je Hrvata bilo par desetina
23 samo, koji su živjeli na opštini Sokolac.

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Nešto ranije ste rekli da ste Vi postali predsjednikom Kriznog štaba
2 Sokoca u aprilu 1992. Da li je to zapravo bilo onda kada je i osnovan Krizni
3 štab Sokoca?

4 O: Pa, da. Mi smo održali, koliko se ja sjećam, prvu konstitutivnu
5 sjednicu 6. aprila, na osnovu telegrama i naređenja koje je stiglo od gospodina
6 Karadžića, i koje je upućeno ne samo nama u opštini Sokolac nego, pretpostavljam
7 - a kasnije se ispostavilo - i u sve druge opštine, tamo gde je bila u
8 međuvremenu m... konstituisane ili nove opštine, srpske, ili su ranije postojale,
9 koje su u suštini djelovale još od zadnjih parlamentarnih izbora. Znači, na
10 osnovu dokumenta koji je poslat i upućen u sve opštine u tadašnjoj BiH.

11 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja bih zamolio da se pred svjedoka stavi
12 dokazni predmet. To je dokument koji je Sudu poznat, radi se o uputstvu od 19.
13 decembra 1991. godine.

14 Časni Sude, ja se prisjećam Vašeg prethodnog upozorenja -

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. I mi znamo da u spisu zapravo
16 postoji puno verzija ovoga dokumenta. Ova je rukom pisana, i radi se o broju 27.

17 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala Vam na tom pojašnjenju. Dakle, ima
18 rukom napisan broj 27.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, ne, ne. Ja nisam dobro rekao. Dakle,
20 rukom je napisan i zaokružen broj 7 /?27/, a imamo i broj primjerka 93, odnosno
21 093.

22 G. TIEGER: [simultani prevod]

23 P: Svjedoče, kada pogledamo ovaj dokument, dakle primjerak broj 093,
24 uputstva o organizovanju i djelovanju organa srpskog naroda u Bosni i
25 Hercegovini u vanrednim okolnostima, recite, molim Vas, kada vidite njegovu
26
27
28
29
30

1 naslovnu stranicu, da li Vam je taj dokument poznat.

2 O: Ovaj dokument mi je poznat, mada ga ja nisam lično imao nikada u
3 svojoj arhivi jer je on od Glavnog odbora upućen predsjednicama... predsjednicima
4 opštinskih odbora, i imao je karakter povjerljivosti. Mislim da je o njemu bilo
5 razgovora na sjednici Opštinskog odbora, ali ni članovi Opštinskog odbora -
6 mislim da nismo nikada imali pred sobom integralni tekst, ovaj, ovoga uputstva.
7 Ali smo bili upoznati sa suštinom koja je u njemu sadržana.

8 P: Ako sada pogledamo delove dokumenta, možete li nam reći da li su neke
9 od mera, koje su nabrojane u dokumentu u prvom stepenu, bile primenjene u
10 Sokocu?

11 O: Pa, da. Mi smo... Obzirom da se u ovom dijelu dokumenta govori o
12 neophodnosti čak i fizičkog obezbjeđivanja vitalnih objekata na području svake
13 opštine, mi smo - a za nas je daleko najvitalniji objekat bilo izvorište a... a
14 rijeke Bioštica, odakle se cijeli grad Sokolac i šire područje snabdijeva vodom
15 za piće - tako da smo preko štaba T0 - on je vjerovatno još koristio nečije
16 usluge - obezbijedili, ne fizički, ovaj, to izvorište, nego postavljanjem
17 minskih polja jer se samo izvorište nalazi u blizini sela Knežine, i postojao je
18 strah da ne bi neka ekstremna grupa, znajući za veoma vitalnu ulogu toga
19 vodovoda, pokušala izvesti diverzantsku akciju u smislu trovanja vode. Dalje smo
20 vodili određene aktivnosti oko a... stvaranja bar minimalnih zaliha osnovnih
21 životnih namirnica, ovaj, obzirom na položaj Sokoca i... i moguća dešavanja
22 ubuduće.

23 P: U vezi sa merama bezbednosti koje su preduzete, u vezi sa
24 snabdevanjem vode, da li tu govorite o meri broj 6, u prvom stepenu "Varijante
25 A"? Dakle: "Pojačati organizaciju vršenja fizičkog obezbeđenja objekata od
26 vitalnog značaja u opštini."

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 O: Da.

2 P: A da li su druge mere koje su nabrojane u dokumentu takođe
3 primenjene?

4 O: Mislim da je štab teritorijalne odbrane, u svom domenu, u... vršio
5 određeni vid priprema po pitanju u... provjere, analize, ko... kompletnosti, ovaj,
6 prvo naoružanja koje je bilo u posjedu štaba TO, znači koje je bilo u... u
7 mirnodopsko vrijeme tu locirano i pod njihovim nadzorom, a bilo je namijenjeno
8 za pripadnike rezervnog sastava, i vjerovatno opremljenost i... i ispravnost
9 sredstava veze i druge opreme. Mislim da i u tom smislu su vođene određene
10 aktivnosti.

11 P: Na samom kraju Vašeg razgovora o koracima, odnosno merama koje su
12 preduzete u vezi sa snabdevanjem vode, tu se pominje potreba da se izvrši,
13 odnosno prikupe rezerve osnovnih potreba. Da li nam sada možete reći... Naime tu
14 ne najpre govorilo o koraku broj 7 u dokumentu. Da li je o tome bilo reč?

15 O: Da.

16 P: A možete li nam reći kakve su konkretno mere bile preduzete u vezi sa
17 ovim uputstvom, odnosno merom broj 7?

18 O: Sjećam se da smo m... te aktivnosti je a... a više vodio predsjednik
19 izvršnog odbora tada, ali sjećam se jednog našeg zajedničkog odlaska u Sarajevo,
20 u preduzeće "Klas", u čijem sastavu, pored mlina, su bila i određena skladišta u
21 kome... u kojima su držane rezerve, prvenstveno pšenice. Direktor, u to vrijeme,
22 toga "Klasa" je bio čovjek iz Sokoca, Drago Podinić. Određena skladišta a...
23 prvenstveno pšenice su bila i na prostoru Pala, kol'ko se ja sjećam, i u tom
24 smislu smo mi boravili u Sarajevu, i vodili s njim razgovore. Međutim, nismo -
25 koliko se ja sjećam - naišli na neko posebno razumijevanje, ovaj, jer zbog nekih
26 ranijih odnosa koje je on kao direktor imao sa, čini mi se, zemljoradničkom
27 zadrugom iz Sokoca i dugovanja koja su bila prema njegovom preduzeću već, ja
28 mislim da on se nije posebno angažovao da u tom dijelu obezbijedi ono što smo mi

29

30

1 od njega tražili. A tražili smo da ukoliko, jer nismo znali stanje kakvo je
2 zaliha pšenice, da se on potruđi jer je tada imao mogućnosti i uglavnom je uvoz
3 pšenice u BH bio iz Srbije, da popuni skladišta koja su mu bila na raspolaganju.

4 P: U meri broj 3 se govori o osnivanju i formiranju kriznog štaba u
5 opštini. Da li znate da li je ta mera preduzeta, odnosno nije preduzeta sve dok
6 nije stigao telegram od doktora Karadžića, početkom aprila 1992. godine? Da li
7 znate zbog čega ta mera nije primenjena dotle?

8 O: Mi smo formirali, zvanično, Krizni štab opšti... opštine Sokolac nakon
9 telegrama, odnosno naređenja koje je došlo od gospodina Karadžića. Ovde nije
10 meni evo ni sada do kraja jasno da li se ovo odnosilo na formiranje kriznih
11 štabova unutar Srpske demokratske stranke na nivou opština ili, ovaj, na
12 teritoriji cijele opštine, uključujući i... i... i predstavnike drugih stranaka.
13 Jer čini mi se da u nekim opštinama su djelovali krizni štabovi SDS-a. Kod nas,
14 u Sokocu, obzirom da smo mi imali, u suštini, punu kontrolu nad vlašću, ja
15 kol'ko se sjećam, da nije bilo nekih izraženih aktivnosti organizovanih Kriznog
16 štaba SDS-a. Normalno, koji, iako je bio formiran, bio je formiran pri
17 Opštinskom odboru Srpske demokratske stranke.

18 P: Gospodine Tupalić /?Tupajić/, sada bih hteo da Vam skrenem pažnju na
19 jedan izvod iz Vašeg dnevnika, ili sveske, jedan deo koji je blizu naznake "17.
20 januar 1992. godine". Ako pažljivije pogledamo, na prethodnoj stranici, stranici
21 na kojoj se nalazi zapravo taj deo na koji sam hteo da Vam skrenem pažnju,
22 mislim da se tu govori o 17. januaru 1991. i 22. januaru. Najpre, kada pogledate
23 taj dnevnik ili agendu, da li se tu radi o 1991. godini ili zapravo 1992.
24 godini?

25 O: Ovdje sam ja upisao greškom "1991". Radi se o 1992. godini.

26

27

28

29

30

1 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ja sam propustio da zatražim
2 brojeve za ove dokazne predmete.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo sekretar, molim Vas.

4 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet P827.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, sledeći put kada
6 budete koristili broj stranice, odnosno govorili o stranicama, bila bi dobra
7 ideja da različite brojeve dodeljujemo tim različitim natuknicama, na različitim
8 stranicama.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Da. Pa to bi bilo besmisleno

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

11 G. TIEGER: [simultani prevod]

12 P: gospodine Tupajiću, sada bih hteo da Vam skrenem pažnju na jedan
13 spisak imena koji se nalazi... Mislim da je to broj ERN - to je broj pečata -
14 0115-1332, a naročito na red gde se kaže "Rajko Dukić, Krizni štab - 277001." Da
15 li vidite to?

16 O: Da.

17 P: Najpre, hoćete li nam reći ko je bio Rajko Dukić?

18 O: Rajko Dujić je rodom iz opštine Milići. Kol'ko ja znam bio je tada
19 član glavnog odbora, i u jednom periodu, ne dugom, bio je predsednik Izvršnog
20 odbora Srpske demokratske stranke.

21 P: A recite Sudu na šta se odnosi ovaj deo Vašeg dnevnika, ovaj izvod.

22 O: Mislim da je -

23 P: O kom kriznom štabu je tu reč?

24 O: Mislim da se ovo odnosi na krizni štab na nivou a... Srpske demokratske
25 stranke, Srpske Republike Bosne i Hercegovine već tada, i pretpostavljam da je

26

27

28

29

30

1 ovo neki kontakt telefon na koji se mogao dobiti tada gospodin Dukić. I neko mi
2 je upisao njegovo ime i... i ovaj broj telefona u moj rokovnik. Jer ja, do tada,
3 sam malo poznavao, ili skoro nikako, gospodina Dukića.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] A sada bih hteo da se nakratko pozabavimo
5 nekim funkcijama i aktivnostima Kriznog štaba Sokolac, pa bih zamolio da se
6 sledeći dokazni predmet stavi na uvid svedoku. ERN broj je 0115-1663. Časni
7 Sude, molim da se i ovom dokaznom predmetu dodeli broj.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo sekretar.

9 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti broj P828.

10 G. TIEGER: [simultani prevod]

11 P: Gospodine Tupajiću, P828 je dokument, odluka Kriznog štaba Sokolac,
12 koji nosi datum 29. maja 1992. godine.

13 O: Ja.

14 P: Pod brojem 1, kaže se da su sledeći članovi Kriznog štaba Sokolac,
15 imaju status mobilisanih osoba. Možete li objasniti ukratko Sudu šta je to
16 značilo?

17 O: Pa, vidite, u odeljenju ministarstva odbrane koje je bilo u opštini
18 Sokolac, a svaka opština je imala takvo odeljenje, svi vojno sposobni,
19 prvenstveno muškarci su morali biti registrovani sa neakvim rasporedom. Većina
20 njih su bili raspoređeni u jedinice Vojske Republike Srpske; jedan broj u
21 ministarstvu unutrašnjih poslova; jedan broj u radnu obavezu. Jedino smo mi, kao
22 članovi Kriznog štaba, praktično bili u nekoj vrsti radne obaveze ali bez
23 zvaničnog rasporeda.

24 Usput, kol'ko se ja sjećam, a ta informacija je došla od načelnika
25 odeljenja tada, a i sada, gospodina Milovana Čeranića, da obzirom na poslove i

26

27

28

29

30

1 ozbiljnost poslova kojima se bavimo, da će i nama kao i drugima staž proveden na
2 ovim poslovima biti duplo računat u penzijski staž. Ono što možda nije logično
3 je da mi sa... sami sebi, u članu 2, praktično određujemo poslove i zadatke kojima
4 treba da se bavimo. Ja sam i tada mislio da, preciznije, naše zadatke trebamo
5 dobiti od onoga ko je naložio i donio odluku o formiranju kriznih štabova.
6 Normalno, nama ovaj dupli staž nije nikada uračunat iako smo proveli, bar jedan
7 broj nas, cijelo vrijeme obavljajući ovakve i slične poslove u opštini Sokolac.

8 P: Pod brojem 2 ove odluke, u dokaznom predmetu P828, kaže se da su
9 "imenovani članovi Kriznog štaba dužni da obezbeđuju funkcionisanje vlasti,
10 privrednog i društvenog života na nivou opštine, i saradnju sa nadležnim
11 komandama srpske vojske i Vladom Srpske Republike Bosne i Hercegovine po svim
12 vitalnim pitanjima."

13 O: Da.

14 P: Da li je to tačno odslikavalo ulogu kriznog štaba, odnosno razne
15 njegove funkcije - o kojima biste nam možda sada mogli nešto više reći - u vezi
16 sa njegovim obavezama?

17 O: U suštini, da. Mada ovdje, možda je propušteno da se kaže u ovom
18 članu odluke, pored saradnje sa komandama vojske, tu je i bila i postojala je
19 neophodna saradnja sa stanicom javne bezbjednosti, koja je takođe djelovala,
20 imala značajne obaveze, ovaj, po pitanju funkcionisanja lokalne vlasti na
21 području opštine Sokolac, u ovaj pun niz pitanja.

22 P: Možda bi sada mogli da pogledamo nekoliko dokaznih predmeta koji se
23 odnose na... Zapravo su dosijei, odnosno arhivi Kriznog štaba.

24 G. TIEGER: [simultani prevod] Da sada pogledamo sledeći dokument od 20.

25

26

27

28

29

30

1 aprila. To su zaključci Kriznog štaba, broj ERN 0115-1514 /?do 1515/, i molim da
2 se dodeli broj dokaznog predmeta.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo sekretar, mislim da je to broj
4 829 /?P829/.

5 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Tako je.

6 G. TIEGER: [simultani prevod]

7 P: Gospodine Tupajić, molim Vas da pogledate zaključak broj 4 ovog
8 dokaznog predmeta P829, gde se kaže da nadležni organi, u određenom roku,
9 postupe po naredbi Ministarstva odbrane Srpske Republike Bosne i Hercegovine, s
10 tim da pre toga predsednik kriznog štaba i komandant štaba teritorijalne odbrane
11 obave razgovore sa ministrom odbrane radi iznalaženja mogućnosti zadržavanja
12 dela opreme na području opštine Sokolac.

13 Recite nam, molim Vas, o kakvom se to naređenju Ministarstva odbrane
14 radilo, koje se ovde pominje u ovom zaključku, i bilo šta drugo što nam možete
15 reći o tom zaključku, a što bi bilo značajno.

16 O: Prethodnih dana je, u jednoj značajnijoj operaciji, izvršena
17 evakuacija značajne količine naoružanja i vojne opreme iz skladišta u
18 Faletićima, koji su nadomak Sarajeva, a to skladište je bilo i pripadalo tada
19 Republičkom štabu BiH, i u njemu su čuvane rezerve naoružanja i opreme za
20 rezervni sastav jedinica - normalno, prije rata - Bosne i Hercegovine. Značajan
21 dio te opreme, pored ostalog, je izvezen i na područje Sokoca. Jedan dio, kol'ko
22 se ja sjećam, na Pale, u Mokro, i onda je uslijedila naredba ministra odbrane da
23 se sva ta oprema koncentriše na jedno mjesto. A logično, naši ljudi iz štaba TO
24 su pokušali, obzirom da su imali i određenu ulogu u obezbjeđivanju i sredstava
25 za transport opreme i oko skladištenja, da ono što je njima nedostajalo - a o

26

27

28

29

30

1 tome sam i maloprije govorio - ovaj, pokušaju zadržati, normalno, uz prateću
2 dokumentaciju. Koliko se ja sjećam, tu se radilo o sredstvima veze, kojih oni
3 nisu imali dovoljno po njihovoj procjeni, a procjenjivali su da bi im bila
4 neophodna.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Mogu li ja nešto ovde samo da kažem?
6 Možda se radi samo o koincidenciji, no od 18. maja, mi smo dobili spisak mogućih
7 dokaznih predmeta, a zatim smo nedavno dobili novi spisak koji se uglavnom
8 odnosio na izvode iz dnevnika. No, onaj spisak iz 18. maja bio je dosta dugačak.
9 Moguće - bilo je tu 65 ili 66 dosijea - moguće da se radi o koincidenciji.
10 Međutim, ni dokazni predmet 828 ni dokazni predmet 829 nisu bili na tom spisku.
11 Prema tome, čudno je da se to nije našlo u onoj prvoj zbirci dokumenata koje smo
12 dobili. To je neobična koincidencija. Možda sam ja nešto ovde propustio jer ima
13 puno stvari koji imaju datum 20. maja, odnosno sa tog spiska. Ali siguran sam da
14 se ovde radi samo o koincidenciji, ali se nadam da ovo neće postati obrazac
15 ponašanja. Jer ako se dokazni predmeti ne budu poklapali sa spiskovima koje smo
16 mi dobili, mislim da je to razlog za zabrinutost.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger?

18 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, žao mi je da se to dogodilo. Mislim da
19 gospodin Stewart zna da ja činim sve što je u mojoj moći da mu skrenem pažnju u

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 što ranijem roku na one dokazne predmete koje ću koristiti. I ovde se zaista
2 radi o koincidenciji, i svakako nije nikakvo naše nastojanje da Odbrani zapravo
3 ne dostavimo one dokumente koje ćemo mi koristiti. A vrlo ću rado, već na prvoj
4 pauzi, možda čak i sada, reći gospodinu Stewartu koje ću predmete koristiti
5 ubuduće.

6 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, hvala na ovome. Ovo me
7 umiruje, i zahvaljujem se od sveg srca. Mislim da je ovo što je gospodin Tieger
8 rekao apsolutno tačno. Mi smo do sada imali veoma dobru saradnju, i mislim da
9 ćemo to i sada uspeti da razrešimo i da nastavimo našu saradnju.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, možete nastaviti.

11 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

12 Dakle, i hvala i Vama, gospodine Stewart.

13 Sada bih hteo da pogledamo dokazne predmete. Prvi nosi oznaku E...0124-
14 6838, a drugi 6884. Molim da im se dodele dokazni brojevi.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo sekretar?

16 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Prvi će nositi broj P830, a drugi P831.

17 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, sa zadovoljstvom mogu da
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

1 konstatujem da ovaj dokument jeste bio na onom prvom popisu.

2 G. TIEGER: [simultani prevod] Ako je to uopšte od pomoći, a ne znam da
3 li je ovo gospodin Stewart dobio, međutim ja imam najnoviji spisak. To je
4 dokument od tri stranice, na kome se nalazi 28 pobrojanih dokumenata.

5 P: Gospodine Tupajić, ako ja nisam pobrkao nešto, dokument P830 je
6 dokument od 11. maja 1992. godine, u kome vidimo dokument koji je poslao
7 sekretar vlade, Nedeljko Lakić, i u kome je zatražio šest tona hrane, koju je
8 trebalo obezbediti Kriznom štabu Vogošće i Sokoca, a P831 je dokument od 9. maja
9 1992. godine, gde se traži da se obezbedi pet tona hrane Kriznom štabu iz
10 Ilijaša. A u oba slučaja, ta roba je trebala da bude fakturisana na budžet Vlade
11 Srpske Republike Bosne i Hercegovine.

12 Da li Vam je poznato kako je vlada određivala da postoji potreba za
13 hranom i u Ilijašu i u Vogošći s jedne strane, a s druge strane da je Sokolac u
14 mogućnosti da tu hranu obezbedi? Na koji način je vlada dolazila do takvih
15 saznanja?

16 O: Pretpostavljam da je ovo obraćanje sekretara vlada Kriznom štabu
17 opštine Sokolac bilo posle zahtjeva koje je dobio, pretpostavljam, od kriznih
18 štabova opština Vogošća i Ilijaš, koje su u to vrijeme bile u dosta teškoj
19 situaciji, ili puno težoj nego opština Sokolac. Mi smo na vrijeme povelili
20 određene aktivnosti upravo o... po pitanju obezbjeđivanja osnovnih životnih
21 namirnica, i tu smo imali dva preduzeća koja su uglavnom, zapravo u potpunosti i
22 najvećim dijelom u kompenzacijama, nabavljali osnovne životne namirnice iz
23 Srbije. To su preduzeća "Romaninka" i "AD Romanija Sokolac". Vlada je imala te
24 informacije da, ovaj, ta preduzeća u Sokocu uspješno funkcionišu i da je
25 snabdjevenost na području opštine Sokolac tada bila dobra, i da imaju, čak i u
26 to vrijeme, i određeni viškovi osnovnih životnih namirnica.

27 P: Znači, vlada je odredila da su postojale potrebe za hranom u Vogošći
28 i Ilijašu, a da Sokolac ima tu hranu, te su organizirali prijevoz te hrane u te
29 općine?

30

1 O: Ne. Oni su od nas tražili da mi... uputili zahtjev da isporučimo te
2 količine hrane, i to su vjerovatno naša preduzeća - koristeći vlastiti prevoz,
3 jer su imali - odvezli te količine hrane. Detalji su kasnije, pretpostavljam,
4 usaglašeni oko sadržaja samih namirnica, ali ova... ovaj zahtjev vlade je
5 ispoštovan od strane kriznog štaba u koje... a... a praktično je zahtjev prenesen da
6 se realizuje na ova dva preduzeća. Koja od njih, sada ne znam tačno. Mislim da
7 nije ni bitno.

8 P: Sada bih htio pogledati još jedan dokument. Radi se o dokumentu ET
9 0115-1554.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo tajnice, to će biti /?broj/?

11 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] Dokazni predmet P832.

12 G. TIEGER: [simultani prevod]

13 P: Gospodine Tupajiću, dokument P832 je dokument koji zapravo odražava
14 zaključke Kriznoga štaba općine Sokolac od 5. maja 1992. Prvi se zaključak bavi
15 pitanjem psihijatrijske bolnice u Sokocu, i u zadnjoj rečenici tu piše: "Da
16 Krizni štab će proslijediti informaciju predsjedniku Vlade i Ministarstvu za
17 zdravstvo Srpske Republike Bosne i Hercegovine."

18 Da li je ovo zapravo odraz daljnje koordinacije i kontakta sa vlastima
19 na nivou Republike?

20 O: Da. Psihijatrijska bolnica Sokolac je, nama kao rukovodstvu opštine -
21 sada organizovanom kroz Krizni štab - početkom ratnih sukoba bila stvarno veliko
22 opterećenje. I to je bila najveća psihijatrijska bolnica u BH i prije rata - i
23 sada je - sa velikim brojom /sic/ pacijenata, o kojoj praktično kada su krenuli
24 ratni sukobi, skoro da niko nije brinuo.

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Mi smo, normalno na inicijativu direktora bolnice, raspravljali o
2 problemima sa kojima se suočava i osoblje, ka... kako osoblje tako i pacijenti ove
3 bolnice, i onda smo inicirali razrješavanje ovoga problema. A normalno, za
4 suštinsko razrješavanje problema su nadležni bili Ministarstvo zdravlja i...
5 odnosno Vlada Srpske Republike Bosne i Hercegovine. I u tom smislu, mi smo uzeli
6 obavezu da, sa rukovodstvom bolnice, prikupimo neophodne podatke i da ih
7 prosljedimo nadležnom ministarstvu, odnosno vladi na pokušaj razrješavanja ili
8 pomoć u razrješavanju bar jednog dijela problema.

9 P: Htio bih Vam skrenuti pažnju sada na odluke i naredbe u općini
10 Sokolac, dakle od Kriznoga štaba upućene lokalnim organima. Skrenuo bih Vam
11 najprije pažnju na sljedeći dokazni predmet; on nosi broj 0115-1513.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Prije nego što krenemo na taj dokument,
13 ja bih postavio jedno dodatno pitanje.

14 Gospodine Tupajiću, dokument o kojem smo maloprije razgovarali, ovaj o
15 psihijatrijskoj bolnici - recite, molim Vas, kakva je bila korist dobivanja
16 izvještaja na kojima je pisala i nacionalnost pacijenata.

17 SVEDOK: Gospodine predsjedavajući, taj problem još uvijek u bolnici,
18 psihijatrijskoj bolnici u Sokocu nije razriješen. Veliki broj - ja ne znam tačno
19 koliko - pacijenata bolnice su iz područja, i tada a i sada, iz područja
20 Federacije Bosne i Hercegovine. Mi smo htjeli ovim da nadležno ministarstvo,
21 odnosno Vlada Srpske Republike pokuša - tada je to vjerovatno bilo i teško, ili
22 skoro nemoguće - da zatraži određenu pomoć, jer je ona... bolnica i... i ranije tako
23 funkcionisala, da su sve opštine imale obavezu ili i nadležna ministarstva - a
24 to su ministarstva zdravlja - da sufinansiraju, učestvuju u finansiranju rada te

25

26

27

28

29

30

1 bolnice. Ja sam i zadnjih godina, jer ti dugovi iz rata su uvijek -

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo malo, molim Vas. Dopustite mi da
3 Vas prekinem. U ovim zaključcima piše da informacije moraju obuhvaćati općine
4 odakle su - to je izgleda srž Vašega odgovora - ali isto tako se spominje i
5 nacionalna pripadnost. Tu piše: "Informacije o broju pacijenata, njihovom
6 nacionalnom sastavu i pregledom opština iz kojih potiču."

7 Izgleda da se Vaš odgovor usredotočava na zadnji ovaj dio, a moje
8 pitanje je bilo o njihovoj nacionalnoj pripadnosti. Dakle, kakva je razlika u
9 tome ako je neki pacijent na psihijatrijskoj bolnici Srbin, Hrvat ili Musliman?

10 O: U suštini, za nas - a to se vidi iz drugog dijela ovoga zaključka -
11 gospodine predsjedavajući, nije bilo bitno, ali smo smatrali da je taj podatak,
12 koji će nam sigurno tražiti ministarstvo, obzirom da je u međuvremenu došlo do
13 prestrukturiranja vjerovatno i porijekla pacijenata sa određenog broja opština.
14 Htjeli smo jednostavno da vladi dostavimo sveobuhvatnu informaciju na osnovu
15 koje bi ona vidjela koje mjere može i... i... i koje su realne da preduzme.

16 Mi smo u drugom dijelu zaključka tražili od... od rukovodstva bolnice da
17 prema svim pacijentima ima potpuno isti odnos. To stoji u... u drugom dijelu
18 zaključka.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] A na koji način su realne mjere koje bi
20 trebalo poduzeti, kako bi one mogle biti različite na osnovi nečije nacionalne
21 pripadnosti?

22 SVEDOK: U tom momentu, mi nismo očekivali da je realno da čak ni
23 Ministarstvo zdravlja Srpske Republike Bosne i Hercegovine dobije određenu
24 participaciju od ministarstva Bos... Bosne i Hercegovine tada, jer je rat

25

26

27

28

29

30

1 uveliko trajao, ali jednostavno smo htjeli da, ovaj, ovom informacijom uključimo
2 vladu, odnosno resorno ministarstvo, jer je ono u suštini i u potpunosti bi
3 trebalo po... po zakonu biti nadležno za funkcionisanje i rad psihijatrijske
4 bolnice. To je bolnica državnog karaktera, nije lokalna zdravstvena ustanova u
5 obliku doma zdravlja.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. No, nijedan od Vaših odgovora
7 zapravo nije dao odgovor na moje pitanje.

8 Gospodine Tieger, nastavite, molim Vas.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Oprostite, časni Sude, ja nisam vidio da
10 li je dokument 0115-1511 dobio dokazni broj.

11 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] P833.

12 G. TIEGER: [simultani prevod]

13 P: Gospodine Tupajiću, dokazni predmet P833 je naredba Kriznog štaba
14 općine Sokolac od 20. aprila 1992., koja kaže da JNA i stanica javne
15 bezbjednosti zajedno moraju raditi na identifikaciji ljudi koji su počinili
16 krađu vojne opreme u Faletićima. U točkama 2 i 3... Nemate Vi taj dokument pred
17 sobom?

18 O: Nemam, gospodine tužioče. Ja imam drugu naredbu pred sobom. Ne. Po
19 dvije iste.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dajte da vidimo. 833 je 20 -

21 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ERN broj je 0115-1511, a datum
22 ove naredbe je 20. april 1992.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali to nije dokument kojega smo mi
2 dobili kao 833.

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Meni je jako žao zbog ove zbrke.

4 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Mi smo naime dobili dokument čiji broj
5 završava sa brojevima 1513, od 21.04.

6 PREVODILAC: Mikrofon.

7 G. TIEGER: [simultani prevod] Prije nego što ovo razriješimo, ja bih
8 htio dakle se baviti tim dokumentom kao dokumentom P833.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Istodobno, htio bih Vam skrenuti
10 pozornost, gospodine Tieger, da smo potrošili dosta vremena. Kada bi trošili
11 dakle vrijeme koliko trošimo na ovaj dokazni predmet trebalo bi nam 45 minuta
12 samo za razdjelu dokumenata, pa bi bilo bolje da se Vaša logistika malo bolje
13 organizira jer to će nam sigurno uštedjeti malo vremena. Izvolite, sada možete
14 nastaviti.

15 G. TIEGER: [simultani prevod]

16 P: Gospodine Tupajiću, imate li dakle ovaj dokument kojega ste sada
17 gledali? Ovaj od 21. aprila 1992.

18 O: Imam -

19 P: Radi se o -

20 O: Još uvijek ja nemam dokumenat o kome ste Vi sada govorili, gospodine
21 tužιοče.

22 P: Da. No dobro. Pogledajmo ovaj dokument sada. P833 je naredba Kriznog
23 štaba općine Sokolac od 21. aprila 1992., i tu stoji naredba da Općinski
24 sekretarijat za narodnu obranu opštine Sokolac odmah preduzme sve zakonske mjere
25 protiv lica koja se nisu odazvala na poziv za vojnu obvezu, odnosno
26 mobilizaciju. U točki 2 se kaže da Općinski sekretarijat za narodnu obranu
27 opštine Sokolac, u saradnji sa vojnom policijom preduzme sve zakonske mjere

28

29

30

1 protiv lica koja su dezertirala i napustila jedinice TO i JNA u koje su bili
2 raspoređeni, te da ta naredba stupa na snagu odmah, kako piše u točki 3.

3 Da li ova naredba, gospodine, odražava upute kriznoga štaba općinskom
4 sekretarijatu da poduzme adekvatne mjere u vezi s ovim pitanjem, odnosno mjere
5 koje je smatralo potrebnima?

6 O: Da.

7 P: Da li Vi znate jesu li takve mjere i poduzete?

8 O: One su preduzimane, sa kol'ko efikasnosti - vjerovatno nikada potpuno
9 efikasno, da nisu izvršene.

10 P: U redu. A pogledajmo sada dokument na koji sam ranije mislio, dakle
11 onaj od 20. aprila 1992, to je naredba pod brojem ET 0115-1511.

12 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, u vezi s prethodnim
13 dokumentom, sada znamo da poduzete mjere zapravo nisu bile 100% djelotvorne. No,
14 kakve one jesu bile još uvijek je potpuno nejasno, osim da se radilo o zakonskim
15 mjerama. Hoćemo li možda naići na neke podatke o tome kakve su zapravo mjere
16 poduzete?

17 G. TIEGER: [simultani prevod]

18 P: Gospodine Tupajiću, prije nego što počnemo razgovarati o ovome
19 dokumentu, suci su primijetili da, iako ste kazali da poduzete mjere nisu bile
20 100% efikasne, da ja zapravo nisam postavio pitanje da nam kažete koje su, po
21 Vašem najboljem sjećanju, poduzete mjere od strane Opštinskog sekretarijata za
22 obranu kao reakcija na naredbu kriznoga štaba od 21. aprila 1992.

23 O: Ono što je u skladu... ono što je u skladu sa propisima, kol'ko je meni
24 poznato, mogao preduzeti sekretarijat za narodnu odbranu je to da podnosi
25 prekršajne prijave sudu za prekršaje protiv onih lica koja se nisu odazvali, i

26

27

28

29

30

1 drugo da u saradnji, a to se govori u... u drugom dijelu naredbe, vojnom policijom
2 koja je djelovala tada u sastavu regularne jedinice JNA, 1. romanijske brigade,
3 vrši privođenje a... određenih lica koja nisu izvršavala svoju zakonsku obavezu.

4 P: Možete li nam reći jesu li te mjere stvarno i poduzete, odnosno da li
5 su prekršajne prijave podnošene i da li su ljudi privođeni, kako stoji u točki
6 2, zbog toga što su bili dezertirali?

7 O: Mislim da jesu, gospodine tužioče. Ne mogu i nemam podatke, normalno,
8 o... o... iz sudova za prekršaje, ali sigurno su mjere preduzimane. Kol'ko su oni
9 dali efekata i... i o tome ne mogu sada detaljno govoriti, ali sigurno je efekata
10 i bilo. Vjerovatno ne onoliko kol'ko se očekivalo.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Što zapravo znači to kada kažete
12 "privođenje ljudi"? Jesu li oni bili pritvoreni, jesu li odvođeni iz kuća, jesu
13 li ih negdje držali?

14 SVEDOK: Mislim da su... Imamo dvije kategorije. Ako govorimo o dezerterima
15 koji su već bili da li u jedinicama TO ili u jedinicama JNA, postojale su dvije
16 mogućnosti: da su, a neki jesu, napustili teritoriju Bosne i Hercegovine i
17 uglavnom su prelazili u Srbiju. Ti se vjerovatno i cijelo vrijeme rata nisu
18 vraćali. Jedan broj njih, koji su napustali /sic/ jedinice je odlazio kući, i
19 većina njih, mislim, ili gotovo svi su privođeni od kuće ponovo, tamo u jedinicu
20 odakle su dezertirali.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. A to se odnosilo, dakle, na svakoga
22 tko je pobjegao. Da li bi to dakle onda vrijedilo, dakle, za Srbe, i za Hrvate i
23 za Muslimane?

24 SVEDOK: Ne. Muslimani su još u toku 1991. godine, uglavnom, svi
25 napustili, a bili su u sastavu jedinica, regularnih jedinica JNA. U jedinicama
26 TO, pošto su oni odbili bilo kakvo učešće u... u takvim formacijama, nisu bili ni

27

28

29

30

1 raspoređeni. Tako da se ovo odnosilo samo na Srbe, jer Hrvata - to sam već rekao
2 - je bilo par desetina i oni nisu u... po pitanju obaveze - ni ranije a ni tada -
3 vojne obaveze, bili, ovaj, uopšte bitni, niti ih je bilo, čini mi se, sa... vojnih
4 obaveznika.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, kada kažete da se radilo o
6 ljudima koji su dezertirali - iako to eksplicitno se ne kaže - se odnosi... dakle
7 ovog što ste Vi sada kazali se odnosi samo na Srbe. Je li tako?

8 O: Da.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala. Možete nastaviti, gospodine
10 Tieger.

11 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ja pretpostavljam da će
12 dokument od 20. aprila dobiti broj P834?

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Svi danas pomažemo tajnici, kako
14 stvari stoje. Izvolite, možete nastaviti.

15 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja ću zamoliti da se dokazni predmet P834
16 predoči svjedoku.

17 P: Gospodine Tupajiću, dakle sada je pred Vama dokument od 20. aprila
18 1992. To je još jedna naredba Kriznoga štaba Sokolac, upućena ljudima iz Stanice
19 javne bezbjednosti Sokolac?

20 O: Gospodine tužιοče, kod mene je to datum 21. april - ovde stoji na
21 dokumentu - a u prvom stavu naredbe upravo se govori o onome o čemu ste Vi
22 rekli.

23 P: U redu.

24 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, ja vidim da datum na prijevodu
25
26
27
28
29
30

1 na engleski ne odgovara.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Da, vidim i ja da na dokumentu na
3 B/H/S-u piše 21.04., a na prijevodu na engleski piše 20. april., pa Vas molim,
4 možete li nam kazati broj dokumenta? To je broj 0102311 od 21. aprila 1992.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] A do zabune je možda došlo zbog toga što
6 na originalu, to jest na kopiji originala stoji datum 21. april, i to nakon
7 sjednice kriznog štaba koja je održana 20.04. Ali imamo sada svi isti dokument.

8 P: Dakle, recite, gospodine, je li ovo naredba stanici javne sigurnosti
9 da poduzme korake u vezi s krađom vojne opreme u Faletićima, i da li se u točki
10 4 kaže da odmah treba dostaviti o tome informaciju, dakle o izvršenju tog
11 zadatka kriznome štabu općine.

12 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, pa zašto se svjedoku
13 postavljaju ta pitanja? Svjedoka se zapravo traži da potvrdi da zna čitati. Jer
14 ako on samo svaki put potvrđuje točno ono što piše u dokumentu, onda mi stvarno
15 uopće ne napredujemo.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, ja pretpostavljam da
17 je ovo inicijativa gospodina Stewarta da se malo ubrza, i da se vidi zapravo
18 možemo li čitanjem postići isti rezultat kao i postavljanjem pitanja svjedoku.

19 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja tražim jednostavnu potvrdu, časni Sude,
20 ali još uvijek pazim na ono što mi je rečeno ranije, da zapravo javnost mora
21 točno znati o čemu mi ovdje govorimo. Ja nastojim to staviti u jedan balans. Ako
22 sam prešao granicu, ja ću ekspeditivnije ići kroz dokumente.

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, da vidimo možemo li naći neku
2 ravnotežu tu. A gospodin Stewart, naravno, se neće tome protiviti.

3 G. TIEGER: [simultani prevod]

4 P: Gospodine Tupajiću, dakle, jednostavno govoreći, da li je ovo naredba
5 stanici javne sigurnosti da poduzme određene korake i da, naravno, o tome
6 podnese izvještaj kriznome štabu?

7 O: Da.

8 P: Nešto ranije smo, gospodine Tupajiću, se bavili izvještajima na
9 republičkom nivou, i zapravo kontaktima na republičkom nivou. Recite koji su to
10 ljudi bili u Vašoj općini koji su imali najbliži i najredovitiji kontakt sa
11 republičkim rukovodstvom SDS-a ili Republike Srpske.

12 O: Nesporno, čovjek koji je imao najveći broj kontakata sa rukovodstvom
13 SDS-a, a u suštini i sa rukovodstvom Republike Srpske je bio gospodin Milovan
14 Bjelica, i iza njega gospodin Marko Simić, koji je imao tada status narodnog
15 poslanika i bio prvi predsjednik opštine Sokolac. I mi iz kriznog štaba smo
16 imali povremene kontakte, međutim oni su bili više usmjereni ka Vladi Srpske
17 Republike Bosne i Hercegovine, u smislu razrješavanja, evo, i ovih pitanja o
18 kojima smo već do sada govorili, a i mnogih drugih pitanja.

19 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ovo je poznati zahtjev, ali
20 ovo je prvi put s ovim svjedokom. Naime, bilo je da vidim prvo da li on zna ili
21 da li razumije engleski.

22 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Recite, gospodine, da li Vi govorite ili
23 da li razumijete engleski.

24 SVEDOK: Ne govorim niti razumijem engleski. Znam samo neke osnovne
25 riječi koje sam naučio nekada davno, dok sam radio u fabrici ležajeva u Sokocu,

26

27

28

29

30

1 na jednom jedinom kursu engleskog jezika, i gledajući filmove. Ništa više.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ja ne znam hoćete li se služiti filmskim
3 jezikom, gospodine Stewart, ili -

4 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, oni se katkada služe mojim, časni
5 Sude. No, ja bih samo zamolio da svjedok skine slušalice.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, molim Vas, skinite slušalice na
7 par minuta, gospodine Tupajiću. Gospodine Stewart, izvolite.

8 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, u vezi s pitanjem koje je
9 gospodin Tieger pitao - ono je upravo nestalo sa ekrana - "Ranije smo se bavili
10 izvještajima na republičkom nivou, i dakle koji su bili iz Vaše općine koji su
11 održavali najbliže i najredovitije kontakte s republičkim vodstvom», i tako
12 dalje.

13 Časni Sude, može se sugestivno pitanje postaviti na puno načina, ovo je
14 jedan od njih. Prvo, uvod u ovo pitanje je bio nepotreban i neadekvatan, a onda
15 i samo pitanje sadržava vrlo jako ugrađene pretpostavke da je netko imao bliske
16 i redovite kontakte, što je sasvim različito od izvještaja što je spomenuto u
17 uvodnim primjedbama za to pitanje. Dakle, mi smatramo da u ovome području, a svi
18 znaju da je ovo ključno područje kod ovoga svjedoka - nitko tu ne može
19 pogriješiti, dakle - izuzetno je važno da ove ugrađene pretpostavke ne budu
20 dijelom pitanja koja su tako važna.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, mislim da bi se moglo
2 razdijeliti ovo pitanje, pogotovo kada se ostavi otvorenim. Dakle, alternativa
3 republičko vodstvo SDS-a ili Republike Srpske može zapravo djelovati vrlo
4 nejasno. Tako da, molim Vas, postavite pitanje na jedan precizniji način.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja ću i dalje postavljati pitanja s tim u
6 vezi, gospodine predsjedavajući. Ja mislim da ih neće biti previše, a ja ću dati
7 sve od sebe da ih postavljam tako da to ne izaziva prigovore.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Gospodin Stewart Od Vas traži da ih
9 zapravo učinite manje sugestivnima.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Da. Zapravo što ja neću reagirati na
11 njegov komentar, mislim da on to neće shvatiti kao slaganje s njegovom
12 procjenom. Ali mislim da bi bilo najefikasnije da idemo dalje.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ja Vas shvaćam, a sada ćemo svi
14 imati 25 minuta da o tome dobro razmislimo. dakle, pauza će biti do 10.55h.

15 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

16 ... Početak pauze u 10.31h

17 ... Sednica nastavljena u 11.00h

18 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

19 Izvolite sestiti.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, možete nastaviti.

21 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala, časni Sude.

22 P: Gospodine Tupajiću, da Vam skrenem pažnju na trenutak na komunikaciju
23 unutar SDS-a. Kao prvo, da li je SDS Sokolac primao naređenja, uputstva,
24 direktive od Glavnog odbora SDS-a 1991. i početkom 1992. godine?

25 O: Da.

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, i ovo pitanje bi se moglo mnogo bolje
2 postaviti u neutralnoj formi. Naime, pitajte o komunikacijama, a onda ostavite
3 svedoku da on kaže šta je primano. Dakle, to bi trebalo da bude ideja vodilja za
4 sve ovo ispitivanje i sva pitanja koja se postavljaju.

5 [Sudije većaju]

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Nakon konsultacije sa Sudskim većem,
7 gospodine Tieger, možete nastaviti, i to na onaj način na koji ste formulisali
8 Vaše poslednje pitanje.

9 G. TIEGER: [simultani prevod]

10 P: Dakle, gospodine Tupajiću, na koji način se komuniciralo, odnosno na
11 koji način su slate poruke Sokocu? Da li je to bilo pismeno, usmeno, na oba
12 načina ili je bilo i nekog drugog načina kako se komuniciralo?

13 O: Sve bitne odluke Glavnog odbora Srpske demokratske stranke, o kojima...
14 koje su trebale da se realizuju na terenu, odnosno na području opštine Sokolac,
15 a tako i svih drugih opština, su upućivane na Opštinski odbor Srpske demokratske
16 stranke. Većina njih su bili u pisanoj, a nije bila rijetka situacija da nas je
17 predsednik Opštinskog odbora i usmeno informisao o nekim aktivnostima koje treba
18 da Opštinski odbor provede na području opštine Sokolac. Pored toga, predsjednik
19 Opštinskog odbora je i mimo... između sjednica Glavnog odbora, imao kontakte sa
20 rukovodstvom stranke na nivou Srpske Republike, i o... o nekim stvarima je bilo
21 informisanja i u tim među-periodima.

22 P: A ko je bio predsednik Opštinskog odbora SDS-a?

23 O: Prvi predsjednik zvanično izabran, Opštinskog odbora je bio gospodin
24 Mirko Malović, koji je kasnije, početkom 1992. godine, otišao, napustio

25

26

27

28

29

30

1 i bivšu Jugoslaviju tada i otišao u Ameriku. Gospodin Bjelica je izabran bio za
2 njegovog zamjenika, i on je preuzeo tu dužnost i obavljao je cijelo vrijeme, sve
3 do smjene prije dvije godine, čini mi se, kada je odlukom Visokog predstavnika
4 smijenjen i sa funkcije predsjednika Opštinskog odbora.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Molim da sada pogledamo sledeći dokazni
6 predmet. To je presretnuti telefonski razgovor od 27. decembra 1991. godine.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim broj za dokazni predmet.

8 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To je broj 835 /u engleskom
9 transkriptu: "P835"/.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

11 [Sluša se presretnuti razgovor]

12 " Radovan Karadžić: E, dobro je. Šta radite?

13 Bjelica: Evo ništa.

14 Radovan Karadžić: Recite mi... pa evo krenuli su, pošto su smo iznenada
15 nabavili dosta nafte, ovaj, za ove naše ovde u koje... potražioce, ovaj, imamo ša...
16 ov... va... varijantu jednu, sa dvije cisterne kod Joje. Pa, je li imate vi negdje
17 mo... gdje možete da ih... Trebaju li vam?

18 Bjelica: Pa, trebaju. Nemamo nafte. Ujutro će nam u 'Jugopetrolu', po
19 onoj Vašoj preporuci, dati benzin.

20 Radovan Karadžić: Gde?

21 Bjelica: U... iz 'Jugopetrola' će benzin. A nafte nema.

22 Radovan Karadžić: Aha. Ali to ide preko koga? Preko Krajiš -?

23 Bjelica: /nerazgovetno/ preko Krajišnika. Ono što ste nam Vi...

24 Radovan Karadžić: Aha.

25 Bjelica: ... uputili nas na... što ide ta njihova cijena, plus tri dinara
26 za stranku -

27 Radovan Karadžić: Aha. Dobro.

28

29

30

1 Bjelica: Faktura ide preko Krajišnika.
2 Radovan Karadžić: Dobro. Do -
3 Bjelica: A mi smo ovo registrovali, javno preduzeće 'Romanija petrol'...
4 Radovan Karadžić: Aha.
5 Bjelica: ... najvjerojatnije će i Pale sada isto -
6 Radovan Karadžić: Dobro. Ali idu dvije cisterne nafte i Joja će da ih
7 primi, i može da ih proslijedi gdje treba. A... pošto je nafta inače?
8 Bjelica: Pa, ja ne znam. Ovi su neki nešto nabavljali po jedno 45
9 dinara, ovdje u Romaniji.
10 Radovan Karadžić: Au... o... ne, ovo je skuplje. Ne može sad... ne mo'š će
11 /sic/... gdje mo'š sad nabaviti tako po tome? Ne mo'š nabavit' nikako po tome.
12 Bjelica: Pa, u 'Jugopetrolu', valjda.
13 Radovan Karadžić: Da, da. Al' ne može nabavit' se ovde. Skuplje ovo
14 dolazi i... iz Kotora.
15 Bjelica: Aha. Pošto je ovaj, doktore?
16 Radovan Karadžić: Pa, ovo je... a... na račun se mora platiti. Tražili su
17 58, pa sam ja molio ako može da smanje na 56, a oni su htjeli da... da stranci da...
18 dadnu 3 dinara, pa zato. Javite se vi Joji. Možete li da nađete Joju?
19 Bjelica: Pa evo, sad ću ja njega potražiti.
20 Radovan Karadžić: Pa, s njim završite. Vidite da se to negdje udomi...
21 udome te -
22 Bjelica: Samo mi nećemo imati para danas. To... u... uhvati nas.
23
24
25
26
27
28
29
30

1 Radovan Karadžić: A može neko drugi da ne... da plati. Hm, vi... vidite to.
2 Morate uvijek imati para, jer za ove stvari mora... Nek' plate preduzeća neka pa
3 ćete vi njima da vratite. Tako nešto.

4 Bjelica: Pa dobro.

5 Radovan Karadžić: Vidjećete ko... i... i... ili vidite kako, negdje privatno
6 ili negdje. Vidite kako, samo je važno da se održava taj kanal jer ne bi že -

7 Bjelica: Moramo. Moramo održavati taj -

8 Radovan Karadžić: Jes' ona malo skuplja dole, ali nama Kotor jako treba.

9 Bjelica: To nema problema.

10 Radovan Karadžić: Kotor nam... Jer pos... pošto je i njihovo pred... ovaj,
11 preduzeće se izdržava, odnosno izdržava dole neke -

12 Bjelica: Znaete, samo što je ovo malo kasno. Mi bi obezbijedili pare samo
13 da je se ranije da... Ako bi moglo dan-dva, samo ovo do ponedjeljka da sačeka?

14 Radovan Karadžić: Dobro. Evo dajte Joju vi zovnite, pa mo -

15 Bjelica: Jer mi ćemo obezbijediti nova, nema tu govora.

16 Radovan Karadžić: Dobro. Pa, može... možete t... to ćete vi tu dogovoriti'.

17 Bjelica: Jer ovo je /nerazgovetno/ kasno javljeno. Do deset onaj SDK,
18 pola jedanaest -

19 Radovan Karadžić: Da, da.

20 Bjelica: ... koliko li je...

21 Radovan Karadžić: Dobro.

22 Bjelica: Onda, i ovi koji računopolagači /nerazgovetno/, neko je na
23 putu, neko ovo ...

24 Radovan Karadžić: Dobro.

25 Bjelica: ... ne možemo sve odjednom da stignemo. Ali mi ćemo obezbijediti novac.

26 Radovan Karadžić: Dobro. Dobro. Evo, dajte ovoga - kako se zove - a...

27 Joju. Znaete li Jojine telefone?

28 Bjelica: Tintor?

29 Radovan Karadžić: Da.

30 Bjelica: Znam, znam. Čekaj, samo momenat molim... samo da još jedanput provjerim.

- 1 Radovan Karadžić: 439-777.
- 2 Bjelica: 439-777.
- 3 Radovan Karadžić: I 439-555. To mu je valjda faks.
- 4 Bjelica: ... 9-555.
- 5 Radovan Karadžić: A njegova sekretarica će tačno znati gdje ste vi, pa
6 će hitno da vas...
- 7 Bjelica: Dobro.
- 8 Radovan Karadžić: ... da stupite u kontakt.
- 9 Bjelica: Hoćete li moć'... hoćete li moći malo sutra doći na Sokolac?
- 10 Radovan Karadžić: Nisam siguran. Dolazi /?Jimmy Moody/ ovde, imam i
11 drugih po... poslova puno, tako da nisam siguran.
- 12 Bjelica: Mi ovo radimo posao, sve redovno.
- 13 Radovan Karadžić: Odlično. Čujem da opština funkcioniše sada dobro. Ovaj tu -
- 14 Bjelica: Jeste, jeste. On radi dobro...
- 15 Radovan Karadžić: Ovaj Tupajić dobar, je l'?
- 16 Bjelica: ... i ova posebna zaduženja, isto radi dobro.
- 17 Radovan Karadžić: A... Tu... Tupajić dobar, je l'?
- 18 Bjelica: Dobar, dobar.
- 19 Radovan Karadžić: Aha. Marka nemojte... pripazite ga, nemojte ga -
- 20 Bjelica: Nećemo. Mi smo jutros /nerazgovetno/, smo baš malo sa njim
21 sjedili, i tako. Neće biti problema.
- 22 Radovan Karadžić: Jer nije... u demokratiji je normalno kad čovek ne... a...
23 ne funkcioniše dobro, odnosno kad se pojavi neko bolji - iako je on dobar,
24 pojavi se neko bolji - odma' se njemu daje mjesto...
- 25 Bjelica: Odma'.
- 26 Radovan Karadžić: ... a onom se sa svim počastima. Nema onog komunističkog
27 blaćenja ljudi, i tako dalje, nego samo -
- 28 Bjelica: Nismo mi, boga mi. Mi smo ono Vas i poslušali, bez kakve gužve,
29 bez buke -
- 30 Radovan Karadžić: Bez gužve, bez buke. Mi ljudima moramo čuvati obraz i...

1 i čuvati da... da se ne osećaju poniženi zato što napušta jedno mjesto.

2 Bjelica: Evo doktore, još imamo jednu sada aktivnost, vodimo oko ovoga
3 TV kanala, beogradskog.

4 Radovan Karadžić: Aha. Dobro.

5 Bjelica: Poslali su nam ponudu iz Beograda. Dolazi ovaj Simović iz... sa
6 Televizije Beograd.

7 Radovan Karadžić: Dajte postavite to, da možemo i mi u Sarajevu gledati.

8 Bjelica: 26.500 maraka za... nam je ponuda...

9 Radovan Karadžić: Aha.

10 Bjelica: ...Mi ćemo... evo danas imamo sastanak sa privatim, ovim,
11 preduzećem... dire... direktorima privatnih preduzeća.

12 Radovan Karadžić: Dobro.

13 Bjelica: Da oni nešto budu, sponzorišu, donatori da... i da bi mi tu
14 obezbedili. Stranka će preko svojih ovih ljudi koji su po firmama jedno 500.000
15 do hiljad... do milion dinara...

16 Radovan Karadžić: Dobro.

17 Bjelica: ... obezbijediti, tako da ćemo ići na pojačavanje kanala radio...
18 ovih... ovoga predajnika radio Romanije, sa dva kilovata na deset kilovata. Može
19 do Doboja da se čuje.

20 Radovan Karadžić: Aha. Dobro. Odlično.

21 Bjelica: To ćemo sada uraditi. Već smo se dogovorili u vezi neke
22 zamjene, i ovaj, za prenos drugoga beogradskog pr... satelitskog programa.

23 Radovan Karadžić: Aha.

24 Bjelica: To ćemo isto ovde sada uraditi.

25 Radovan Karadžić: Dobro. I vi - šta? Vi uzmete u... tu antenu i onda
26 prenosite ga preko... predajete ga vi a... i ko će moći da gleda to?

27 Bjelica: Pa, oni garantuju za ovo, jedno ovde tri-četiri opštine
28
29
30

1 naše da može. A mož... kaže vidjeće, možda će moći i više.

2 Radovan Karadžić: Dobro. Dobro. Ako... ako treba dodati više para, nemojte
3 da žalite da dodamo više da se može dobaciti i do Sarajeva ili... ili, ovaj... ja ne
4 znam može li dobaciti taj signal do Sarajeva. Ne može?

5 Bjelica: Pa, ne bi... ne... ne znam.

6 Radovan Karadžić: Mislim ako treba još 20.000-30.000, naći ćemo ih pa...
7 pa da može i Sarajevo. Ako imaju neku kotu koja može i Sarajevo, ne treba žaliti
8 pare.

9 Bjelica: Dobro. To ćemo onda da vidimo, još jedanput da stupi... Sad ću ja
10 Tupajiću to prenijeti, pa da... Jer mi nećemo moć' sami finansijski, doktore,
11 podnijeti.

12 Radovan Karadžić: Dobro. Naćemo mi... naćemo mi. Dukića ćemo uzeti da
13 plati ono... Ostojić će platiti, brate.

14 Bjelica: Dobro.

15 Radovan Karadžić: Ostojićeva firma će platiti.

16 Bjelica: Jer mi... mi smo sada ovi... za to zagrizli /nečujno/ -

17 Radovan Karadžić: Ova 'Romanija' Osto... o... Ova 'Romanija' neka plati.

18 Bjelica: Pa, dobro, eto tako. Samo bi onda Vi trebali malo Ostojiću -

19 Radovan Karadžić: 'Oću, 'oću. Samo je... evo čim se on pojavi. On nije tu.

20 On... on sigurno hoće da razvija, ovaj, Sokolac. Tu nema govora.

21 Bjelica: Ne. Pa, evo i mi smo mu sve uglav -

22 Radovan Karadžić: On hoće da razvija. Neće on žaliti pare za Sokolac.

23 Bjelica: Ništa mi...

24 Radovan Karadžić: Neće.

25 Bjelica: ... nismo ni smetali ništa. Sve smo po dogovoru radili.

26

27

28

29

30

1 Radovan Karadžić: Ma, jasno. Ma, nama trebaju. N.. nemamo mi ništa od
2 toga jesu li društvene firme ili privatne.

3 Bjelica: Nema, nema.

4 Radovan Karadžić: Bolje je privatna firma koja hrani opštinu nego
5 društvena firma koju moraš da dotira... da dotiraš. Prema tome, ne treba mi tu da
6 budemo, u tom smislu, komunisti. To treba biti -

7 Bjelica: /nerazgovetno/ Doktore, uglavnom, to smo mi. Samo ćemo još
8 jedanput da vidimo i... jer su oni nama nudili dvije-tri varijante.

9 Radovan Karadžić: Nemojte... Najbolju varijantu treba. Neka je najskuplja.

10 Bjelica: /nerazgovetno/ da ne gledamo zbog novca.

11 Radovan Karadžić: Najbolju varijantu. Neka je najskuplja. Najbolju
12 varijantu. Ako može do Sarajeva da dobaci, do Ilijaša, do o... ovih Olova, šta ja
13 znam. Ovo ako može, gledajte kotu koja je najbolja pa da... da to uradimo.

14 Bjelica: Dobro. ja ću sad odma' -

15 Radovan Karadžić: Jer to je mnogo jeftinije nego kasnije ponovo, ovaj,
16 raditi. Jer mi smo tako puteve po Jugoslaviji radili, prema parama koje smo
17 imali. Da smo uzeli dobre kredite, strane, napravili dobre puteve, ne bi se
18 zemlja raspala.

19 Bjelica: Sigurno.

20 Radovan Karadžić: Ne bi se raspala zemlja, jeb... Dobro. Dobro. Odma'
21 tražite najhitnije Jo... Joju da nađete.

22 Bjelica: Evo sada. Ja ću njega otići da tražim.

23 Radovan Karadžić: 'Ajde, drži se. Šta radi pop?

24 Bjelica: Pa, gore je. U... uključio se sada oko prosvete i... tako.

25 Radovan Karadžić: Dobro. Uključujte ga. On je malo prestrogih

26

27

28

29

30

1 kriterija ali, ovaj -
2 Bjelica: Jeste, al' malo, boga mi, treba i on... više i on, da 'vamo -
3 Radovan Karadžić: Ma, treba malo ljudski. On je prest'o... on se drži kô...
4 baš kô neki katolički pop više.
5 Bjelica: Čujete, i da Vam kažem jedno: malo je i... oni što su oko njega,
6 i u onom odboru tamo i to ima -
7 Radovan Karadžić: Da. Ja se zala... slažem da crkva mora da vodi računa o
8 moralu, ali... ali -
9 Bjelica: Uglavnom, mi tu vodimo, samo... i možemo. Jednom ćemo na tu temu
10 razgovarati. Ima -
11 Radovan Karadžić: Dobro. Ali zovite ga na sve.
12 Bjelica: Zovemo mi -
13 Radovan Karadžić: Zovite ga na sve. I uvažavajte ga, stavljajte ga u
14 prvu... u prvi red. Popove i učitelje - to mora u prvom redu biti.
15 Bjelica: Pozivamo sve /nečujno/...
16 Radovan Karadžić: Dobro. 'Ajde.
17 Bjelica: ... do sada je u redu.
18 Radovan Karadžić: Važi, važi 'ajde. I zovite ga vi sada?
19 Bjelica: Dobro.
20 Radovan Karadžić: Prijatno."
21 G. TIEGER: [simultani prevod]
22 P: Kao prvo, gospodine Tupajiću, mada znam da su pominjana imena, da li
23 ste Vi prepoznali glasove sagovornika u ovom razgovoru?
24 O: Da. Ovo je razgovor gospodina Karadžića i gospodina Milovana Bjelice.
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 P: A kakav je odnos bio gospodina Bjelice sa doktorom Karadžićem 1991. i
2 1992. godine, po Vašem saznanju?

3 O: Pa, evo i ovaj razgovor potvrđuje da je njihov odnos bio potpuno
4 neposredan i da su imali kontakte po mnogim pitanjima. Mene lično, razgovor na
5 ovu temu, pogotovo vezano za promet nafte, iznenađuje jer mislim da gospodin
6 Karadžić se nije trebao tada baviti tim problemima. Mislim da je... su to trebali
7 da rade drugi ljudi koji... ovaj, čija je to inače djelatnost.

8 P: Pre nego što pređemo na nešto drugo, da Vas samo pitam o nekoliko
9 ljudi koji se pojavljuju u ovom razgovoru. Najpre, pominje se ime Joja. Da li
10 znate ko je to?

11 O: Mislim da se govori o gospodinu Joji Tintoru, koji je imao aktivnu
12 ulogu u fazi formiranja Srpske demokratske stranke. Mislim da je prije rata
13 posjedovao i privatnu firmu, i vjerovatno je dijelom finansirao... pogotovo u fazi
14 osnivanja Srpsku demokratsku stranku, pošto tada nije imala sredstava. Kasnije,
15 kol'ko se ja sjećam, da je - on je inače iz Vogošće rodom - da je dole bio i
16 predsjednik kriznog štaba jedno vrijeme, a u toku rata, ne znam kada je imenovan
17 za savjetnika predsjednika republike, ta... tada, gospodina Karadžića.

18 P: Kasnije se pominje da treba naći Dukića koji će da plati, a i Ostojić
19 će platiti. Da li znate o kome se radi, u vezi sa tim imenima? Ko su ti ljudi?

20 O: Mislim da su u pitanju gospodin Rajko Dukić, koga smo već ranije
21 pominjali, i gospodin Branko Ostojić, koji je u 1991. godini, po tada važećem
22 programu privatizacije, otkupio - ne znam tačno u kom procentu -

23
24
25
26
27
28
29
30

1 kapital, državni, u našem najvećem drvnom kombinatu i preduzeću "AD Romanija
2 Sokolac", koja je bila decenijama nosilac razvoja opštine Sokolac. Kasnije
3 gospodin Branko Ostojić, je u nekoj fazi - ne znam koje godine tačno - bio i na
4 funkciji potpredsjednika vlade.

5 P: A na početku razgovora, pominje se "Jugopetrol" i da će račun ići
6 preko Krajišnika. Da li znate o čemu se tu radi?

7 O: Pa, ja ne znam za... ne znam za ovu nabavku nafte, o kojoj je riječ
8 ovdje, ne znam ništa. Vjerovatno se pominje gospodin Krajišnik, da li gospodin
9 Momčilo ili njegov brat Mirko. Mislim da su oni, da li zajedno, imali preduzeće
10 ili gospodin Mirko Krajišnik, ja ne znam. Vjerovatno, a ovdje i stoji tako u
11 razgovoru, da te fakture trebaju ići preko preduzeća čiji su vlasnici bili da li
12 njih dvojica zajedno ili, ovaj, neko od njih pojedinačno. Ja tih informacija
13 nisam imao.

14 P: Nakon osnivanja RS-a i vlasti 1992. godine, da li je komuniciranje sa
15 rukovodiocima u Sokocu takođe išlo pisanim putem, odnosno da li su se razgovori
16 i saradnja vodili pismeno ili usmeno, dakle komunikacija između glavnog odbora i
17 SDS-a?

18 O: Mislim, pogotovo kada je došlo do početka rata u... u Bosni i
19 Hercegovini, da je malo bilo sjednica - kol'ko za glavni odbor manje znam - ali
20 manje sjednica opštinskog odbora, i uglavnom gro informacija je bio putem ličnih
21 komunikacija predsjednika opštinskog odbora sa rukovodstvom stranke. Mislim
22 prvenstveno tu sa gospodinom Karadžićem. Ovaj, i inače ta komunikacija između
23 njih dvojice je bila veoma česta -

24 G. STEWART: [simultani prevod] Samo bih hteo da pitam, jer način na koji
25 ovo pitanje glasi na engleskom, ovih poslednjih par reči, kod reči "između", pa

26

27

28

29

30

1 onda imamo nekoliko reči iza toga: da li je to tačno tumačenje ovog pitanja, da
2 li je to zapravo ono što je hteo da pita tužilac?

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, ja mogu da to pitanje objasnim. Mislim
4 da je svedok zapravo i govorio o pitanju komuniciranja, ali da to razjasnim.

5 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da.

6 G. TIEGER: [simultani prevod]

7 P: Gospodine Tupajiću, da bi samo bili sigurni da je Sud potpuno razumeo
8 Vaše odgovore, Vi ste ranije rekli na koji način su informacije prenošene između
9 glavnog odbora i SDS-a u Sokocu. I Vi ste rekli da je činjeno i pismenim putem i
10 usmenim putem. A moje pitanje je bilo: nakon osnivanja RS-a, dakle političke
11 vlasti RS-a, na koji način se odvijala razmena informacija između rukovodstva
12 Republike Srpske i vlasti u Sokocu? Da li je to bilo pismenim putem, usmenim ili
13 na oba načina?

14 O: Mislim da je komuniciranje bilo kombinovano. Koliko je bilo pisanih,
15 koliko usmenih razmjena informacija, ja ne mogu to da znam jer nemam kod sebe,
16 recimo specifikaciju svih akata koji su dolazili od glavnog odbora. Ali sigurno,
17 ovaj, je bilo i jednog i drugog načina komuniciranja.

18 P: A preko koga su se prenosile usmene informacije od rukovodstva RS-a
19 ka Sokocu?

20 O: Usmene informacije, uglavnom, su dolazile preko gospodina Bjelice i
21 gospodina - pokojnog sada - Marka Simića, koji je bio poslanik ispred opštine

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 Sokolac u Narodnoj skupštini Republike Srpske.

2 P: Da se vratimo samo na trenutak na ovaj razgovor koji smo slušali. Tu
3 je doktor Karadžić pomenuo nešto u vezi toga kako treba povesti računa o Marku.
4 Da li znate o čemu se tu radilo?

5 O: Pa, vidite, u principu nije mi prijatno govoriti o ljudima koji nisu
6 živi, ali radi pune istine ja ću da kažem, pred ovim Sudom, da sam ja sasvim
7 slučajno došao, i predložen i izabran na mjesto predsjednika opštine nakon što
8 je gospodin, pokojni Marko Simić morao podnijeti ostavku. Informacije koje sam
9 ja imao tada je da je u pitanju bila pronevjera nekih sredstava i da je on
10 prisiljen - prvenstveno tada od još i Mirka Malovića, koji je bio zvanično
11 predsjednik opštinskog odbora, i... i Milovana Bjelice - da ponese ostavku, da ne
12 pravi tu neke probleme, da jednostavno članstvo u... u stranci praktično i ne
13 sazna prave razloge podnošenja ostavke. I zato ovdje gospodin Karadžić govori da
14 bez obzira što se to desilo - ne govori razloge - da ne treba čovjeka
15 odbacivati, što mi u suštini nismo ni činili, ali on sam je tim potezom ipak u
16 velikoj mjeri umanjio kredibilitet, bar kod nas iz užeg rukovodstva, koji smo
17 znali razloge njegove ostavke.

18 P: Gospodine Tupajiću, molim Vas da sada pogledate sledeći dokazni
19 predmet. To je ET /?0115/-1586.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodo sekretar?

21 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet P836.

22 G. TIEGER: [simultani prevod]

23 P: Gospodine Tupajiću, ovaj dokazni predmet je zapravo jedan zapisnik sa
24 sednice Kriznog štaba opštine Sokolac, a održana je 15. maja 1992. godine.

25 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pre nego što nastavite, gospodine
26 Tieger, na transkriptu se pojavljuje broj dokaznog predmeta kao P386. Mislim da

27

28

29

30

1 to treba ispraviti jer se radi o broju P836, da ne bi to kasnije dovelo do
2 zbrke. A sada možete nastaviti.

3 G. TIEGER: [simultani prevod]

4 P: Molim Vas pogledajte, svedoče, drugi pasus ovog zapisnika, nakon
5 pasusa gde se pominju ljudi koji su bili prisutni na sastanku. To počinje
6 rečima: "Pre prelaska na dnevni red..." Tu se pominje da opštinski odbor treba da
7 verifikuje mandat članova kriznog štaba i pominju se konkretni ljudi, i dalje se
8 govori o verifikaciji nešto kasnije u tom pasusu. A u sledećem pasusu, govori se
9 o formiranju kadrovske komisije Opštinskog odbora SDS-a.

10 Recite nam, molim Vas, u kojoj meri ovo što tu stoji odražava kakva je
11 bila vlast opštinskog odbora u Sokocu u to vreme, a naročito predsednika
12 opštinskog odbora.

13 O: Sva pitanja iz oblasti kadrovske politike je vodio opštinski odbor
14 ili uži dio njegovog rukovodstva. U ovom pasusu, vjerovatno je u međuvremenu,
15 došlo do promjene sastava Kriznog štaba opštine Sokolac jer je dolazilo i do
16 promjene u... na nekim funkcijama, a nosioci tih funkcija su bili, ovaj, članovi
17 kriznog štaba. Znači, vi... vidi se jasno da je opštinski odbor davao suglasnost
18 na sastav kriznog štaba, i normalno, imao je svoju kadrovsku politiku, ko...
19 komisiju koja je predlagala i brinula o... o realizaciji prijedloga za nosioce
20 svih značajnijih funkcija na opštini.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Mi smo vidjeli osnivanje Kriznoga štaba u Sokocu i neke odluke koje
2 je Krizni štab dobivao i donosio. Ja bih Vam sada postavio pitanje u vezi sa
3 formiranjem jednog drugog tijela u Sokocu.

4 G. TIEGER: [simultani prevod] I s tim u vezi, ću zamoliti da se svjedoku
5 pokaže sljedeći dokazni predmet. On je zapravo pod točkom 18 na popisu ove
6 sjednice od 10. aprila. Radi se o dokumentu 0115-1499.

7 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet P837.

8 G. TIEGER: [simultani prevod]

9 P: Gospodine Tupajiću, dokazni predmet P837 je zapisnik sa sastanka
10 Kriznog štaba Sokoca koji je održan 10.04.1992. Molim Vas, pogledajte najprije
11 točku 6 toga sastanka. Tu se spominju razgovori sa SDK, te da se napravi analiza
12 usmjeravanja novčanih tokova kod SDK Sokolac. Možete li Vi nama kazati što to
13 znači? I ako su kakvi koraci s tim u vezi poduzeti, kakvi su koraci poduzeti u
14 vezi sa formiranjem srpskoga SDK, srpskog, dakle službe društvenog knjigovodstva
15 u Sokocu?

16 O: Ja ne mogu, pošto nemam taj dokumenat, tačno da kažem. I
17 pretpostavljam da je Narodna skupština Srpske Republike Bosne i Hercegovine, na
18 jednom od svojih zasjedanja, donijela takvu odluku u smislu razdvajanja...
19 izdvajanja platnog prometa u Srpskoj Republici Bosni i Hercegovini van platnog
20 prometa ostatka Bosne i Hercegovine. U tom smislu je određeno da filijala SDK,
21 koja je i prije rata postojala u Sokocu, koja je bila geografski najbliža Palama
22 i najbolje tehnički opremljena, i sa kadrovima, bude glavna filijala službe za
23 platni promet, ili SDK tada.

24 Mi smo vodili raspravu na kriznom štabu u smislu poštovanja i provođenja
25 te odluke, i iz toga su proizašli zadaci za predsjednika izvršnog odbora; to je
26
27
28
29
30

1 gospodin Nenad Samardžija, i Borovčanin Nešo, koji je bio zamjenik direktora
2 filijale SDK u Sokocu, da sa direktorom vide i razgovaraju i da uvidom u
3 dokumentaciju vide da li se poštuju odluke i da li se sredstva, koja su ranije
4 uplaćivana u SDK BH, se uplaćuju na račune filijale u Sokocu, odnosno na račune
5 službe za SDK Srpske Republike.

6 P: U vezi s novcem koje su ubirale općine putem poreza ili na drugi neki
7 način, koji je postotak odlazio u Republiku, ako se uopće uplaćivao, a koji je
8 postotak ostajao u općini?

9 O: Koliko se ja sjećam, i taj odnos otprilike je sačuvan i... i do danas,
10 70% sredstava - tu mislim na poreze od ukupno ubrojanih - je odlazilo
11 ministarstvu finansija, odnosno vladi, a 30% je ostajalo na raspolaganju
12 opštinama. normalno, uz to su se još uplaćivali doprinosi za zdravstvo i za
13 penzijsko-invalidsko osiguranje.

14 P: I to se radilo putem SDK?

15 O: Da. Mada platni promet... SDK je imala, kol'ko ja poznajem tu oblast,
16 dvostruku ulogu, zapravo a... dvostruku funkciju: i funkciju platnog prometa i
17 kontrolnu funkciju nad izvršavanjem obaveza uplata poreza i doprinosa, a platni
18 promet je vršen i preko banaka.

19 P: Gospodine Tupajiću, sada bih pažnju skrenuo na jednu drugu temu, i
20 postaviću Vam sljedeće pitanje: na osnovi Vašega položaja u SDS-u, Vaših
21 kontakata s dužnosnicima SDS-a i svih drugih faktora koje nam možda možete
22 navesti, možete li kazati sucima koje su bile najmoćnije osobe, najprije u SDS-u

23
24
25
26
27
28
29
30

1 a onda i u Republici Srpskoj, kada je ona formirana, i to dakle po redu, od
2 najmoćnije, dakle najvažnije osobe pa prema nižim nivoima?

3 O: Hoću. Mislim da ću izreći ono saznanje koje su imali svi građani, ne
4 samo Srpske Republike nego i cijele Bosne i Hercegovine, da su po hijerarhiji
5 sigurno bili gospodin Karadžić, pa gospodin Momčilo Krajišnik, i njih dvojica
6 su, u principu, po uticaju i autoritetu se izdvajali. Iza njih, po meni, je bila
7 značajna praznina, pa onda tek neki drugi ljudi koji su više uvažavani, možda
8 zbog titula koje su imali. Tu mislim na pokojnog Nikolu Koljevića, pa i gospođu
9 Plavšić, koji su bili profesori univerziteta. Možda gospodin Aleksa Buha, i
10 tako.

11 E sad, po regionima je bilo ljudi koji su imali određeni uticaj. ne znam
12 koliki, ne mogu da cijenim, ali ako govorimo o nivou Srpske Republike i o
13 rukovodstvu SDS-a na nivou Srpske Republike, mislim da je to bilo tako.

14 P: Znači, isto je vrijedilo i za SDS i za Republiku Srpsku 1991. i 1992.
15 godine?

16 O: Pa, da. Jer gospodin Karadžić je izabran od strane Narodne skupštine
17 za predsjednika Republike Srpske, a gospodin Momčilo Krajišnik za predsjednika
18 Narodne skupštine, tako da jednostavno i same te funkcije su dodatno osnažile
19 njihovu poziciju i u stranci, i omogućile im da steknu obavljajući te funkcije i
20 neophodan autoritet u to vrijeme. Gospodin Krajišnik je bio član Glavnog odbora.

21 P: Da li ste se Vi, tokom 1992. godine, sastajali s doktorom Karadžićem
22 ili gospodinom Krajišnikom?

23 O: Jesam. Tih sastanaka je bilo ne puno. Sa gospodinom Krajišnikom -
24
25
26
27
28
29
30

1 ja se sjećam - nekoliko, da ih nazovem radnih sastanaka, ovaj, na kojima sam ja
2 bio prisutan. Bilo ih je i protokolarne prirode, i vjerovatno nekih usputnih
3 navraćanja u opštinu, obzirom da je Sokolac na putu Pale-Zvornik, dalje prema
4 Banja Luci i na putu Pale-Zvornik-Beograd. Tim putem su često prolazili i
5 gospodin Karadžić i gospodin Krajišnik, i ostali funkcioneri, ovaj, Republike
6 Srpske. Tako da tih, vjerovatno, sastanaka sam ne posebnim temama i... ili više za
7 odmor, je bilo više /sic/, a ja se sjećam samo par radnih sastanaka i susreta sa
8 gospodinom Krajišnikom.

9 P: Ja bih Vam sada skrenuo pažnju na sljedeći dokazni predmet po redu.
10 On je na listi broj 19.

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo tajnice?

12 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet 838.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

14 G. TIEGER: [simultani prevod]

15 P: Gospodine Tupajiću, dokazni predmet P838 je zapravo *Tanjugov* članak
16 od 17. maja, u vezi s jednim sastankom u Sokocu. 17. maja 1992., trebao bih
17 reći. Da li to, zapravo taj dokument, da li on odražava Vaše sastanke sa
18 doktorom Karadžićem i gospodinom Krajišnikom?

19 O: Da. To je jedan od sastanaka.

20 P: Kojom prilikom je bio taj sastanak?

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo malo. Da se izbjegne zabuna, koji
22 je ERN broj prijevoda?

23 G. TIEGER: [simultani prevod] 00214159 do 60.

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Samo malo, da vidimo. Mislim da ga nismo
25 dobili. Imamo jedan tekst iz novina, ali to je iz *Oslobođenja*. Da. Tu je. Da,
26 našli smo ga. Ja se ispričavam, gospodine Tieger.

27 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, mogu li ja nešto pitati? Vi
28
29
30

1 ste iznijeli komentar da mislite da Vijeće nije dobilo taj dokazni predmet. Da
2 li je Vijeće dobilo ostale dokumente sa popisa?

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne s popisa, nego one koji su nam
4 predočeni. Ja sam tražio od tužitelja da poboljša svoju logistiku. Mi smo ga
5 dobili prije dvije... prije deset minuta. I našli smo dokument. Nastavite,
6 gospodine Tieger.

7 G. TIEGER: [simultani prevod]

8 P: Gospodine Tupajiću, recite nam kako je došlo do tog sastanka.

9 O: Do ovoga sastanka je došlo na inicijativu udruženja Srba iz Beograda,
10 koji su porijeklom bili sa područja romanijske regije. Oni su željeli da, iz
11 prve ruke, čuju od najužeg rukovodstva Repu... Srpske Republike Bosne i
12 Hercegovine o situaciji; šta se dešava, kakvi su planovi i namjere. Ja sam u
13 svemu tome imao, uglavnom, ulogu koordinatora za zakazivanje toga sastanka, i
14 kasnije domaćina kada je do realizacije sastanka došlo.

15 U dokumentu je navedeno... navedene su glavne ličnosti koje su bile
16 prisutne, i u suštini tog sastanka koji je bio.

17 P: U članku piše da je: "Gospodin Krajišnik naglasio da je sazrelo
18 vrijeme za razgraničenje područja između Srba, Hrvata i Muslimana, zato što
19 zajednička država s njima više nije moguća, ne zato što mi to ne želimo nego je
20 to ono što oni ne žele. To je da je muslimansko vodstvo nametnulo nama rat, iako
21 su Srbi htjeli političko rješenje."

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 Sjećate li se Vi da je gospodin Krajišnik naglasio da je došlo vrijeme
2 za razgraničenje teritorija između triju naroda u Bosni i Hercegovini, odnosno
3 između Hrvata, Srba i Muslimana?

4 O: Malopre sam rekao, moja uloga u toku toga sastanka je bila više uloga
5 domaćina, i ja ne mogu jasno potvrditi da sam čuo, i citirati... ponoviti zapravo
6 citat novinara da je gospodin Krajišnik izrekao te riječi. Ali znam, u puno
7 prilika, vjerovatno i prije i poslije toga, da je gospodin Krajišnik znao reći
8 često da je bolje da živimo kao dobre komšije, jedni pored drugih, jer smo evo
9 samo u ovom vijeku već dva puta ratovali. Pa zašto da i ubuduće, ukoliko bi
10 živjeli zajedno, ovaj... vjerovatno bi do takvih ratova ponovo došlo.

11 Ne mogu da negiram ni... ni citat novinara *Tanjuga*, dopisnika *Tanjuga*, jer
12 kažem - nisam bio u prilici da pratim i... ili u potpunosti imam uvid šta su svi
13 od prisutnih govornika govorili.

14 P: Negdje u to isto vrijeme, jeste li imali još jedan sastanak na kojem
15 je bio i general Mladić?

16 O: Iza ovoga sastanka u Sokocu - ja ne znam tačno za koliko dana - bili
17 smo pozvani, mi predsjednici opština romanijske, birčanske i podrinjske regije,
18 na sastanak u Han Pijesak. Nakon formiranja Vojske Republike Srpske, 12. maja
19 odlukom narodne skupštine u Banja Luci, imenovanja gospodina Ratka Mladića za
20 komandanta glavnog štaba, pozvani smo na taj sastanak koji je bio, u principu,
21 protokolarne prirode, sastanak u kome smo se međusobno upoznali za onoliko
22 vremena, mađa je vremena bilo malo na raspolaganju. I mislim da je suština toga
23 sastanka bila ta.

24 P: Jesu li tamo bile i druge vojne osobe osim generala Mladića?

25

26

27

28

29

30

1 O: Ja sigurno ne mogu da se sjetim. Sigurno da je bio neko od pomoćnika
2 generala Mladića. On je tek formirao tada svoj glavni štab. Ne mogu da potvrdim,
3 ali čini mi se da su bili gospodin Tolimir i gospodin Gvero. Kažem - nisam
4 siguran, jer kažem formiranje glavnog štaba je bilo, ovaj, tek u fazi i... mnogi
5 su... mnoge starješine su došle posle toga sastanka i postali članovi Glavnog
6 štaba.

7 P: Što je general Mladić tada, tamo okupljeni ljudima, rekao?

8 O: Prvo se prisutnima predstavio, mada su uglavnom svi znali za njegovo
9 imenovanje. Tražio je saradnju od nas, predstavnika civilnih vlasti, po pitanju
10 prvenstveno logistike i pomoći, više porodicama vojnika, jer je... jer je
11 slijedila masovnija mobilizacija. Mnogi su bili u statusu izbjeglica. Obećavao
12 je u ime Glavnog štaba i Vojske Srpske Republike da će sve učiniti da sačuvaju
13 svaku stopu ili pedalj srpske zemlje, kako je on govorio. Da će učiniti sve da
14 "aždaji stane za vrat", kako je tada rekao misleći na pokojnog gospodina
15 Izetbegovića - bar sam ja tako shvatio iz toga obraćanja. To je bila, ovako,
16 suština onoga što je on rekao i što sam... i čega se ja sjećam.

17 P: Rekli ste da je nešto govorio o očuvanju svake stope ili svakog
18 pedlja srpske zemlje?

19 O: Da.

20 P: Recite, onako kako ste Vi shvatili, što je u tome kontekstu značilo
21 to "očuvanje srpske zemlje".

22 O: Pa, on o detaljima nije govorio, ali sam shvatio da svi oni prostori
23 koji... na kojima su živjeli Srbi, da će on učiniti sve da budu pod kontrolom
24 Vojske Srpske Republike Bosne i Hercegovine tada.

25

26

27

28

29

30

1 P: Jesu li u to vrijeme sva područja, na kojima su živjeli Srbi, bili
2 pod kontrolom srpske vojske, odnosno Vojske Srpske Republike Bosne i
3 Hercegovine?

4 O: Pa, nisu, kol'ko je meni poznato. Mislim da nisu. E to je... kraj maja,
5 ovaj, 1992. godine.

6 P: Znači, zaštita svakog pedlja srpskog teritorija još uvijek nije bila
7 ostvarena, ali general Mladić je naznačio da će se to dogoditi. Je li tako?

8 O: Da. Jer cijeli prostor od... od Prnjavora do Bijeljine, praktično, u
9 kom su živjeli brojni stanovnici srpske nacionalnosti je bio, ovaj, u principu
10 pod kontrolom HVO-a i muslimanskih vojnih snaga, a pitanje koridora i posebno
11 pitanje, ovaj, povezivanja teritorije Srpske Republike, koje je bilo kao poseban
12 interes.

13 P: Je li Vama poznat koncept da se teritorij Republike Srpske treba
14 sastojati od područja na kojima su Srbi bili većina, kao i od prostora gdje su
15 Srbi nekada bili većina ali više nisu zbog genocida počinjenoga u Drugom
16 svjetskom ratu?

17 O: Pa, o tome ne postoji, barem meni nije bio poznat, nikakav pisani
18 dokumenat, ali to je opcija koja je bila u optičaju još možda i od ranije, i o
19 njoj se možda više govorilo. Sjećam se eshumacije /sic/ posmrtnih ostataka u
20 Prebilovcima - to je... to su dešavanja iz Drugog svjetskog rata. Tada se je možda
21 više govorilo nego što je tih dana bilo oko toga govora. Znači, moguće taj
22 koncept da je postojao. Neke posebne detalje, ja oko toga, opet ne mogu... ne mogu
23 da kažem.

24 P: A da li Vi znate iz nečega što je on tada rekao, ili, u bilo kojem
25 drugom trenutku, da li je general Mladić bio upoznat sa tim konceptom, i da li

26

27

28

29

30

1 ga je on podupirao, da li ga je prihvaćao?

2 O: Pa, dobro. Ja mogu... i sjećam se izjave koju su mediji prenijeli 1995.
3 godine, nakon os... zauzimanja Srebrenice, da je ponovo srpska vojska na srpskoj
4 svetoj zemlji. E sada, postoje, da li istorijske činjenice ili špekulacije, da
5 su nekada u istoriji ranije, na prostoru i Srebrenice, Srbi bili većinski narod.
6 Ja, o tome, stvarno ne znam. Nisam historičar i ne mogu dati, ovaj, nekô jasno
7 svjedočenje i tumačenje. Da li se to odnosilo i na neka druga područja, isto
8 tako ne mogu... ne mogu biti jasan tu i... i to potvrditi niti negirati.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, sljedeći dokazni predmet koji
10 bih htio obraditi je zapisnik sa sastanka kriznog štaba od 15. maja. On se ne
11 nalazi u ovome kompletu dokumenata, ali ga nastojim pronaći na popisu. Mislim da
12 je on pod rednim brojem 16. Oprostite, ne. To je prethodni dokazni predmet koje
13 je već usvojen u spis. P834, molim da se on pokaže svjedoku, ako ga više nema
14 uza se. Oprostite, P836.

15 P: Gospodine Tupajiću, dakle ovaj dokument P836 je zapisnik sa sjednice
16 kriznoga štaba od 15. maja 1992. Molim Vas, pogledajte zadnju točku tog
17 dokumenta, dakle tog sastanka. Radi se o točki broj 16. Tu se pominje Drago
18 Mačar, koji je informisao prisutne da su razrađeni planovi razoružanja pojedinih
19 sela. Možete li nam reći, dakle ko je bio Dragan Mačar i kakvi su to bili
20 planovi?

21 O: Drago Mačar je - i on je već pokojni, jer je poginuo, za nepunih
22 mjesec dana poslije ovoga sastanka, na Goražđu - on je bio u funkciji štaba
23 Teritorijalne odbrane opštine Sokolac, u ovo vrijeme kada je vođena rasprava na
24
25
26
27
28
29
30

1 sjednici kriznog štaba.

2 On je u svojstvu načelnika, znači, učestvovao u izradi planova
3 razoružavanja, koji su bili sastavni dio instrukcija koje su sastavni dio
4 aktivnosti iskazivanja lojalnosti pripadnika muslimanskog naroda, u to vrijeme.
5 Međutim, ubrzo nakon ove sjednice, je došlo do - odnosno, koliko je meni poznato
6 - drugih obaveza i zadataka, jer je formirana u međuvremenu 2. romanijska
7 motorizovana brigada, 21. maja, koja je u potpunosti preuzela sve ove aktivnosti
8 koje je do tada imao i vodio štab teritorijalne odbrane.

9 P: Otprilike u to vreme, da li ste Vi rukovodili ili pak učestvovali u
10 razgovorima sa Muslimanima u Sokocu o mogućnosti njihovog preseljenja u opštinu
11 Olovo, koja je bila pretežno muslimanska opština?

12 O: Razgovora na tu temu u Sokocu nije bilo, a ako mislite na područje
13 opštine, da. Znam da je inicijativa došla od predsjednika opštine Olovo,
14 gospodina Dževada Abazovića, i od predsjednika Srpske opštine Olovo, gospodina
15 Milovana Žugića. To je njihov zajednička inicijativa bila. Tražili su sastanak
16 sa mnom, koji je održan u sjedištu mjesne zajednice u Knežini, i na kome se je
17 razgovaralo na tu temu.

18 P: A da li je taj sastanak uspeo, odnosno da li je na njemu postignut
19 taj plan o kome se razgovaralo, ili pak nije došlo ni do kakvog dogovora?

20 O: Na tom sastanku, pošto je bio prvi takve prirode, o detaljima se nije
21 razgovaralo. U načelu, ta njihova zajednička inicijativa za mene je bila
22 prihvatljiva, jer smo sva trojica tada vjerovali da sve ovo što se počelo
23 dešavati širom BH da će brzo stati, da je ograničenog trajanja i da je možda
24 bolje i bezbjednije za stanovnike i jedne i druge nacionalnosti da privremeno,
25 dogovorno, ovaj, se presele kako bi eventualno izbjegli bilo kakva maltretiranja
26 ili, ne daj bože, stradanja. Na... u načelu, znači, mi smo se tada usuglasili da
27 treba dalje raditi na tome, međutim, ubrzo iza toga, kol'ko je meni poznato -
28 informacije sam dobio od gospodina Žugića - da je predsjednik opštine Olovo,
29 gospodin Dževad Abazović smijenjen sa te dužnosti. Iz kojih razloga, ne znam. Ne

30

1 znam da li ova inicijativa, o kojoj je bilo govora, je utic... doprinijela tome,
2 ali do ponovnog sastanka, ni razgovora na tu temu nije došlo.

3 P: Da li ste se, u bilo kom trenutku, privatno sastajali sa Muslimanima
4 kako biste izrazili svoje mišljenje o tome koliko je poželjno, odnosno koliko je
5 pametno preseljenje, odnosno ne-preseljenje?

6 O: Bilo je više pojedinačnih i službenih, a i pri odlasku kod roditelja
7 na selo i... i privatnih kontakata na tu temu, jer ljudi su, normalno, prateći
8 medije, prateći brojne izbjeglice koje su već krenule iz pravca Podrinja preko
9 teritorije opštine Sokolac, bili uplašeni za buduća dešavanja na našem prostoru.
10 Tako da na temu je bilo kontakata i razgovora.

11 P: A da li ste Vi Muslimanima, sa kojima ste se Vi sastajali, izrazili
12 zabrinutost za njihovu bezbednost ukoliko ostanu u Sokocu?

13 O: Pa, vidite, ja sam znao za aktivnosti koje će da uslijede. O tome sam
14 već maloprije govorio. Oni su bili obavezni da iskažu lojalnost novoj vlasti
15 koja se uspostavlja. Prvi vid pokazivanja te lo... lojalnosti je bilo predavanje
16 naoružanja. Ja sam ih dobronamjerno upozoravao da ako dođe do toga, ja ne znam
17 kada će doći i 'oće li doći, a vjerovatno da hoće, da postupe... ako imaju
18 naoružanje, da ga predaju. Jer sam znao da neće biti u prilici, sve i da hoće,
19 da se mogu suprotstaviti, ovaj, snagama Vojske Republike Srpske, koja je već
20 bila formirana, odnosno na našem prostoru djelovala 2. romanijska motorizovana
21 brigada.

22 P: A da li ste Vi njima nešto rekli o tome da li ćete Vi biti u
23 mogućnosti da ih zaštitite, odnosno da nećete biti u mogućnosti da ih zaštitite?

24 O: Do 12. maja, do formiranja Vojske Republike Srpske, su funkcionisali
25 štabovi teritorijalne odbrane, gdje - to smo vidjeli iz ovih nekih dokumenata -
26 krizni štab mogao da ima neki uticaj na njihovo ponašanje i rad. Međutim,

27
28
29
30

1 poslije formiranja vojske na nivou Srpske Republike Bosne i Hercegovine, a
2 kasnije i lokalno, poslije 21. maja, nakon formiranja 2. romanijske motorizovane
3 brigade, i ono malo uticaja što smo mi imali po pitanju bezbjednosti svih
4 građana, pa i građana muslimanske nacionalnosti, smo izgubili jer je to bilo
5 sada u domenu državne bezbjednosti i odelenja koje je već postojalo tu,
6 formirano normalno ranije, stanice javne bezbjednosti i organa bezbjednosti
7 Komande 2. romanijske motorizovane brigade. Tako da ja, kao predsjednik opštine
8 i tada kriznog štaba, u suštini, nisam imao nikakvih mehanizama ni sebe lično da
9 zaštitim, i onda nisam mogao nikome drugom garantovati bilo kakvu zaštitu u tom
10 pogledu.

11 P: A da li ste Vi to rekli Muslimanima sa kojima ste razgovarali o tome,
12 da smatrate da niste u mogućnosti da ih zaštitite?

13 O: Potpuno otvoreno, ovaj, jer neki su navraćali i kod mene na radnom
14 mjestu u opštinu. Neke sam sretao i na ulici, mada u Sokocu sve rjeđe već tada.
15 Više možda kada sam odlazio u Knežinu, svoje rodno selo, kod roditelja, jer su
16 uvijek dolazili kada su vidjeli da... da, ovaj, prođem autom. Dolazili su, pa smo
17 razgovarali. Ja sam im iskreno prenosio moje uvjerenje. Doduše, uvijek sam
18 govorio nadati se je da o.. do toga neće doći, ali sam ih upozoravao da i sami,
19 ovaj, prate razvoj događaja; razumni su ljudi, ja im garancije ne mogu pružiti,
20 i neka sami procjenjuju situaciju i skladu s tim se ponašaju.

21 P: Da im pružite zaštitu od čega? Da li ste im rekli čega ste se to
22 bojali da će im se dogoditi, a od čega nećete moći da ih zaštitite?

23 O: Pa, vidite, u to vrijeme - govorimo o mjesecu junu, zapravo krajem
24 maja, juni, pa kasnije juli - preko opštine Sokolac su prolazile kolone
25 muslimanskih izbjeglica iz Podrinja. Uglavnom iz opština Rogatica, Višegrad, što
26 su i sami pripadnici muslimanskog naroda imali priliku da vide jer su ti putevi
27 vodili upravo preko mjesne zajednice Knežina, komunikacijom Sokolac-Knežina-
28 Olovo i komunikacijom Sokolac-Kaljina-Olovo. A Kaljina je druga, po veličini,

29
30

1 mjesna zajednica sa većinskim muslimanskim... izraženo većinskim muslimanskim
2 stanovništvom, kao i Knežina.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim vas da odgovorite na pitanje.
4 Pitanje je jasno bilo: da li ste im rekli čega ste se to bojali da im se može
5 dogoditi, a od čega nećete moći da ih zaštitite? Vi ste onda na to dali celu
6 jednu priču; što su ljudi mogli videti, kako su mogli videti izbeglice. Dakle,
7 zbog čega su te izbeglice, odnosno čega ste se Vi plašili to da njima može da se
8 dogodi? Molim Vas odgovorite na to pitanje direktno.

9 SVEDOK: Gospodine predsjedavajući, ako dozvolite, ja se izvinjavam. Ali
10 morao sam dati ovaj kratak uvod. Imali smo informaciju, i oni su ih imali, i
11 mediji su ih plasirali, da su se upravo na području opština Višegrad i Rogatica,
12 prvenstveno Višegrad, događale veoma ružne stvari, gdje su ljudi pod silom... bilo
13 je sigurno i ubistava, da li... mi nismo znali sve detalje. Jednostavno sam se
14 bojao da ne dođe do takvih situacija i na području naše opštine. O tome sam
15 govorio kada sam izrazio svoju bojazan.

16 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li ste im rekli da strahujete da bi
17 oni mogli biti ubijeni, i da bi im se moglo dogoditi ono što su mogli čuti i iz
18 izveštaja u sredstvima informisanja?

19 SVEDOK: Pa, u takvom ludom vremenu, sve je se moglo dogoditi i tu, jer
20 se već događalo na drugim mjestima, odnosno u drugim opštinama.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. No, molim Vas, recite nam šta se to
22 događalo. Da li je bilo isterivanja ljudi iz njihovih domova, da li je bilo
23 masovnih ubijanja ljudi? Molim Vas, recite nam šta ste to vi videli na
24 televiziji, a što su i oni mogli videti na televiziji. Prosto, nazovite to
25 imenom pravim.

26 SVEDOK: Federal... federalna televizija je svakodnevno, odnosno svako veče

27
28
29
30

1 u informativnim emisijama govorila, nekada i slikom pokazivala, ovaj, o teškim
2 zločinima koji su se dešavali u Podrinju. Tu u pod širim područjem Podrinja
3 podrazumijevam prostor od Foče do Zvornika. To su ljudi imali priliku da prate.
4 Možda više putem radija, jer možda iz svih mjesta nisu mogli imati sliku.
5 Jednostavno, ljudi su znali da se tamo dešavaju takve stvari, a vremenom su
6 hiljade izbjeglica, preko Sokoca samo, i iz Podrinja, išle prema Olovu. I
7 prolazili su upravo kroz mjesta gdje su Muslimani živjeli kao većinsko
8 stanovništvo u tom dijelu opštine.

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da li su oni bežali da bi pobjegli od
10 onoga što ste nam Vi rekli da su prikazivali, odnosno govorili na televiziji?

11 SVEDOK: Sada govorimo o... o stanovnicima opština Podrinja; jel tako,
12 gospodine predsjedavajući? Ne znam na koje mislite, ovaj... nije mi do kraja jasno
13 pitanje.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Vi ste rekli da su oni bežali i da
15 su ljudi mogli videti te izbeglice, a ja sam Vas pitao da li Vi znate o čega su
16 to oni bežali? Da li je to bilo od onih stvari koje su mogli videti na
17 televiziji?

18 O: Ja sam to potvrdio. Informacije su bile da su se dešavala ubistva, pa
19 negdje i masovna. Ljudi su više organizovano, putem autobusa i kamiona,
20 transportovani preko teritorije opštine Sokolac, mada je bilo i... i pojedinačnih
21 prelazaka. Pod pratnjom... ti konvoji su bili pod pratnjom policije Srpske
22 Republike Bosne i Hercegovine.

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Hvala.

24 Izvolite nastavite, gospodine Tieger.

25 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, samo da nešto kažem. S
26 obzirom na jučerašnju primedbu, koja mi je bila od pomoći, koju mi je dao
27 gospodin Tieger /?Hannis/, možda ne bi bilo loše da se zatraži razjašnjenje o

28
29
30

1 tome šta je savezna televizija. To se pominje u 16. redu na 58. stranici.

2 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Kada ste rekli "Federalna televizija",
3 na šta ste mislili?

4 SVEDOK: Mislio sam na televiziju iz Sarajeva. Ona je tada bila
5 televizija BH. Ja sam možda napravio... napravio lapsus tada. Imali smo televiziju
6 BH, čiji je program emitovan iz Sarajeva, imali smo "S kanal" koji je emitovao
7 program sa Pala i iz Banja Luke.

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] u redu. A oni ružni događaji koje ste
9 opisali da se prikazuju na televiziji, da li je to odgovaralo onim utiscima koje
10 ste Vi mogli steći i iz drugih informacija koje ste primali?

11 SVEDOK: Ja sam i u... u ranijim intervjuima rekao da su, po meni, svi
12 mediji tada u BH, a mislim i na medije koji su bili ko... pod kontrolom i... i
13 muslimanske vlasti, i srpske vlasti i hrvatske, puno štete nanijeli dešavanjima
14 u Bosni i Hercegovini svojim neobjektivnim izvještavanjem. Ali i tada, iz nekih
15 drugih izvora, i iz onoga što smo vidjeli iz medija koji su... iz Sarajeva koji su
16 emitovali te informacije, ipak se moglo doći do saznanja da se u tim opštinama
17 dešavaju zaista ružne stvari. I kao posljedica toga, ovaj, je bilo masovnije
18 iseljavanje muslimanskog stanovništva iz tog regiona.

19 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Možete nastaviti, gospodine Tieger.

20 Sudac Hanoteau ima jedno pitanje.

21 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Htio bih iskoristiti ovaj manji
22 prekid i postaviti pitanje svjedoku sljedeće: htio bih da zapravo pojasni ono
23 što je rekao u vezi sa 22. majem 1992. Rekli ste da je to na Vašem teritoriju

24

25

26

27

28

29

30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 zapravo odgovaralo sa prisutnošću 2. motorizirane romanijske brigade. Je li tako
2 bilo?

3 SVEDOK: 21. maj je datum kada je osnovana ta brigada. Od tada ona
4 zvanično postoji i djeluje na prostoru opštine Sokolac.

5 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da. Vi ste rekli tom prilikom da
6 više niste imali stvarnih ovlasti, dakle pogotovo kao predsjednik kriznoga
7 štaba, te da više niste mogli nikome garantirati sigurnost. Možete li to još
8 malo objasniti?

9 SVEDOK: Pa, mislim da nije problem, da to objasnim jer apsolutno nisam
10 imao nikakvih instrumenata kojim bih mogao zaštititi bilo koga. Nisam imao
11 nadležnosti da mogu narediti pripadnicima vojske ili njihovom organu
12 bezbjednosti. Nisam imao nadležnosti da mogu da naredim pripadnicima državne
13 bezbjednosti. Nisam imao nadležnosti da za taj dio poslova imam uticaj i... i
14 naređenja da izdajem stanici javne bezbjednosti, odnosno policiji. Jednostavno,
15 nikakvih mehanizama kojima bih mogao ja direktno svojim angažovanjem, i moji
16 saradnici, da takve mjere preduzmemo.

17 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] To sam razumio. Ali objasnite molim
18 Vas koja je razlika bila u odnosu na onu situaciju kakva je bila prije 21. maja.
19 Vi ste rekli, dakle, da ste do 21. maja imali određene ovlasti, te da ste imali
20 određene nadležnosti nad policijom, da dajete upute kako bi se osigurala zaštita
21 Vaših sugrađana. Kažete da se to 21. maja promijenilo i da te ovlasti više niste
22 imali. Dakle, kakve ste ovlasti imali prije 21-oga?

23 SVEDOK: Mi... ja... Kao članovi kriznog štaba, ja kao njegov predsjednik,
24 sam u kontinuitetu, i prije 21. maja, i posle, zahtijevao od policije da

25

26

27

28

29

30

1 preduzima mjere u... u pogledu održavanja javnog reda i mira na opštini, u pogledu
2 zaštite imovine i... i ljudi. U suštini, policija je za svoj rad odgovarala
3 načelniku centra javne bezbjednosti, a on, i svi drugi načelnici, su odgovarali
4 za svoj rad ministru. To je hijerarhija koja je u MUP-u postojala. Oni su mogli
5 jednostavno da odbiju svako naređenje, mada sam ja u suštini izbjegavao
6 izdavanje naređenja, nego više sam išao na - znajući mo... moja ovlaštenja - na
7 uspostavljanje jedne pune saradnje informisanja, i da zajednički pokušamo stanje
8 na opštini učiniti što... što, ovaj, prihvatljivijim i... i boljim.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Časni Sude, mogu li?

10 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Nisam završio.

11 Vi niste, gospodine, odgovorili na moje pitanje. Da li Vi smatrate da je
12 prije stvaranje te motorizirane brigade, da ste imali određene ovlasti kao
13 predsjednik kriznoga štaba, da bi ste dakle osiguravali javni red i mir, i
14 posebno u sklopu toga sigurnost Vaših sugrađana?

15 SVEDOK: Da. Krizni štab, a i u mirno vrijeme, predsjednik opštine je
16 imao određene nadležnosti, ovaj, nad štabom TO. To je tačno. I formiranjem
17 vojske štabovi TO su ugašeni, nisu više postojali. Sve nadležnosti ranijih
18 štabova TO preuzima brigada koja je bila u zoni odgovornosti tu.

19 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] I Vi znači niste imali nikakvih
20 ovlasti nad vojnim strukturama. Je li tako?

21 SVEDOK: Ne.

22 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A u ovome periodu o kojem govorite

23

24

25

26

27

28

29

30

1 - dakle zadržaćemo se na razdoblju, dakle, otprilike sredine maja 1992. - da li
2 ste Vi ustanovili, gledavši situaciju, da Vaši sugrađani nailaze na opasnosti od
3 kojih bi ih trebalo zaštititi?

4 SVEDOK: Pa, vidite, opasnosti potencijalne su postojale. Ja ne bi ni
5 radi vremena koje imamo, govorio da je narod u cijeloj Bosni i Hercegovini u
6 strahu živio još od rata u Hrvatskoj. Krajem oktobra 1991. godine, u Sokolac je
7 došlo 300 izbjeglica iz Hrvatske, srpske nacionalnosti. Tada je već stvorena
8 nenormalna psihoza na opštini.

9 Polovinom maja u Sokocu je bilo oko 4.000 izbjeglih Srba. Sve je to
10 dodatno stvaralo, ovaj, jednu naelektrisanu atmosferu i sigurno unosilo
11 nesigurnost među ljude. Bilo je pojedinačnih provokacija, to sam znao. Srbi koji
12 su izbjegli su provocirali na... Muslimane koji su još ži... živjeli tu. Mi smo
13 pokušavali u tom nivou da... da održimo mir. Održavali smo sastanke ko...
14 jednostavno, pokušavali smo da... da spriječimo bilo kakav značajniji incident
15 tada. I mislim da se i policija, ko... mada manje, ali pripadnici štaba TO, ovaj,
16 svojim aktivnostima, da smo uspijevali, ovaj... i da u to vrijeme nikakav veći
17 incident se nije desio, ovaj, na opštini Sokolac.

18 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] No, ipak kažete da je bilo
19 provokacija, i to pogotovo od strane tih srpskih izbjeglica. Da li ste Vi bili
20 očevidac tih provokacija? Da li je bilo događaja na teritoriju Sokoca koji su
21 mogli navesti na pomisao da treba poduzeti mjere da bi se osigurala bezbjednost
22 Vaših sugrađana? Dakle, da li ste Vi u to vrijeme vidjeli da se ljudima prijeti,
23 i da ih se mlati i da ih se ubija? Dakle, da li ste Vi naišli na nešto što bi
24 zapravo činilo nekakav pokretač Vaše zabrinutosti?

25 SVEDOK: Ubijanja nije bilo, ali sigurno, ovaj, provociranja i
26 maltretiranja je bilo. ja sam znao za... za takva dešavanja.

27 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Dakle, gdje se tako nešto onda
28
29
30

1 događalo? I kakvi su to događaji bili?

2 SVEDOK: Evo, ja ću da navedem jedan možda tipičan primjer, u najvećem
3 našem drvnom kombinatu "AD Romanija". Jer smo mi pokušavali i činili sve, a to
4 se vidi ako ste pažljivije, ovaj, pogledali i zapisnike sa sjednica Kriznog
5 štaba, da proizvodnju, ne samo u "AD Romaniji" nego i u drugim preduzećima,
6 održimo na što većem nivou. Bila je grupa neodgovornih radnika iz tog kombinata,
7 Srba, koji su maltretirali, progonili i čak prijetili Muslimanima da ne smiju
8 više dolaziti na posao. Evo, recimo to je jedan tipičan primjer. Mi smo preko
9 rukovodstva toga preduzeća pokušavali, i preko stanice policije, da eliminišemo
10 takve pojave. I bio je sigurno još, ne mogu ja reći koliko, ali takvih
11 incidenata - da ih nazovem.

12 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine.

13 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gledam na sat, no i ja imam dva pitanja
14 u vezi s ovim.

15 Moje prvo pitanje: Vi ste objasnili da su se stvari promenile kada je
16 došla 2. motorizovana brigada. Da li to znači da je prisustvo vojske zapravo
17 doprinelo da se stvari izmaknu Vašoj kontroli?

18 SVEDOK: Vidite, 2. romanijska brigada, u suštini, nije došla niotkuda.
19 Ona je formirana uglavnom od pripadnika-vojnih obaveznika iz Sokoca, Han
20 Pijeska, i nešto Pala. Znači, ljudi ili gro ljudi iz te brigade su sa toga
21 prostora.

22 Izvinjavam se, drugi dio pitanja samo... koji je bio?

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Moje pitanje je bilo: da li sam ja
24 dobro shvatio da su se stvari promenile i da su Vam izmakle kontroli onda kada
25 je ova brigada postala operativna, odnosno kad je počela da radi, od 21. maja.
26 Jesam li ja to dobro razumeo?

27 SVEDOK: Upravo tako, o... potpunoj kontroli, jer apsolutno nisam imao

28
29
30

1 uvida u ono što rade pripadnici te brigade, normalno, na čelu sa komandom. Ja
2 sam i ranije govorio da su već instrukcije, na kojima je započeo rad štab TO,
3 oko iskazivanja lojalnosti i predaje naoružanja počele nakon formiranja 2.
4 romanijske brigade. I tu su, po meni, i počeli najveći problemi na opštini, od
5 početka tih aktivnosti u kojima... mi nismo imali uvida u njihova dešavanja. Nit'
6 smo, apsolutno, učestvovali, niti smo bili o tome informisani.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Ovo Raspravno veće je čulo već neke
8 druge iskaze, da je u raznim opštinama, da su aktivnosti kriznih štabova i da je
9 bilo vojnih jedinica koje su tamo bile na teritorijama takvih opština, i da su
10 te vojne jedinice ustvari jako dobro koordinirale stvar. Je li se to nije
11 dogodilo u Sokocu?

12 SVEDOK: Ne, gospodine predsjedavajući. Ne znam da li ste vi mislili tu
13 dijelom i na paravojne jedinice. U Sokocu, najveći dio teritorije opštine je bio
14 u zoni odgovornosti 2. romanijske motorizovane brigade. Iz dokumenata koje Vi
15 vjerovatno imate, vidjećete da je puno nesporazuma bilo, ovaj, u odnosima, onim
16 koji su morali da postoje između civilne vlasti i komande brigade, pa čak i po
17 pitanju, ovaj, i... i minimalnog snabdijevanja, zbrinjavanja porodica, angažovanja
18 ljudi u vojsci, odnosno u radnoj obavezi u proizvodnji, u preduzećima. Puno,
19 ovaj, nesporazuma i... i... i primjedbi i međusobnih sukoba je bilo oko toga.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ima još jedno pitanje koje želi da Vam
21 postavi sudija Hanoteau, a onda ćemo otići na pauzu.

22 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Da. Gospodine, ja stvarno
23 zloupotrebljavam Vaše strpljenje, ali moram Vam postaviti sljedeće pitanje.

24 Slušajući ovo što Vi govorite, izgleda da Vi kažete da je stvaranje,
25 odnosno formiranje te 2. brigade zapravo nešto što je učinjeno na licu mjesta,

26

27

28

29

30

1 dakle, ta 2. brigada nije nekakva vojna formacija koja je postojala od ranije.
2 Radi se o brigadi koja je formirana tu na licu mjesta, i - tako naime ja to
3 tumačim, možda griješim - i vi ste izgleda, na neki način, zapravo i sumnjali u
4 njezinu efikasnost. Možda sam ja krivo razumio, ali meni se učinilo da Vi
5 sumnjate u profesionalizam te 2. brigade; da, zapravo, možda to nisu bili
6 stvarno pravi vojnici ili nešto tako. Da li sam ja možda u krivu?

7 SVEDOK: Pa, gospodine sudija, ja... teško mi je reći, ali mislim ovaj put
8 da me niste dobro razumjeli. Ja sam čovjek koji izuzetno uvažavam profesiju, i
9 kamo sreće da su uvijek ljudi radili svoj posao iz profesije.

10 2. romanijska motorizovana brigada je formirana odlukom - ja
11 pretpostavljam - Glavnog štaba Vojske Republike Srpske. Određeno je i mjesto,
12 imenovani oficiri - jednostavno sve te aktivnosti su bile mimo nas. Nikakvih
13 nadležnosti u tome dijelu mi nismo imali. Oni su odgovarali za svoj posao
14 Ministarstvu odbrane. Na nama je bilo da budemo pri ruci odelenju Ministarstva
15 odbrane, koje je i ranije bilo u Sokocu, oko popunjavanja jedinica, a zahtjev je
16 dolazio preko glavnog štaba do ministarstva odbrane, a nalog odelenju
17 ministarstva odbrane u Sokocu. I najveća naša obaveza je bila da brinemo o
18 porodicama tih vojnika, jer je skoro polovina njih su bili u statusu izbjeglica
19 sa neriješenim stambenim pitanjem, sa nikakvim sredstvima za preživljavanje, i
20 tako. A stalnu brigu, ja kao predsjednik kriznog štaba, kasnije - kad je on
21 ukinut polovinom jula - kao predsjednik opštine, samo vodio da što bolje
22 organizujemo proizvodnju, pa smo angažovali gotovo sve penzionere koji su bili
23 iole radno sposobni, i žene gdje smo mogli, da bi održali proizvodnju, da bi
24 napravili proizvode, da bi za njih mogli nabaviti i obezbijediti osnovne životne
25 namirnice. I to ne samo za te porodice, nego i za druge kategorije stanovništva.

26 A nisam... imao sam ja, kao čovjek, primjedbi, i one se vide u drugim
27 dokumentima, na ponašanja pripadnika 2. romanijske brigade. Ali ja nikada nisam

28
29
30

1 sumnjao da ljudi, pogotovo aktivni oficiri, pa i oficiri rezervnog sastava... jer
2 svi iz štaba TO uglavnom su prešli i u sastav, i u ko... komandu te 2. romanijske
3 brigade.

4 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] I Vi ste, kako ste rekli, imali
5 svoje sumnje u ponašanje možda ne oficira nego možda nekih ljudi, nekih vojnika.

6 O: Pa, imao sam značajnih primjedbi i sumnji u ponašanje, sigurno. Pa,
7 to... to nije sporno.

8 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Kakvih? Kakvih sumnji?

9 SVEDOK: Pa, u... oko mnogih postupaka, njihovih. O tome možemo da
10 razgovaramo. Apsolutno ne bježim od toga razgovora, ali ja to ne mogu da kažem
11 u jednoj rečenici.

12 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] A o kakvom se ponašanju radilo?

13 SVEDOK: Evo prvo, da Vam kažem da se radilo o jednom, po meni tada - jer
14 pošto nisam nikakvih informacija ni od koga - nezakonitom i nepotrebnom hapšenju
15 jednog broja civila, na... u zoni odgovornosti 2. romanijske motorizovane brigade,
16 gdje su ljudi mjesecima bez, po meni, osnova ikakvog držani u pritvoru u veoma
17 lošim uslovima. To je jedan segment, recimo, ovaj, gdje sam ja imao značajne
18 primedbe.

19 Drugi segment mojih primedbi je taj što nisu nas informisali o
20 aktivnostima koje provode na teritoriji opštine, tako da nismo bili u toku,
21 pogotovo kada je krenuo proces, o kome sam govorio, iskazivanja lojalnosti,
22 predaje naoružanja. Jednostavno, oni su to provodili po svojim metodama o kojima
23 mi nismo znali ništa, i u svemu tome je dolazilo i do incidenata, kasnije i do
24 sukoba u nekim selima, i tako to.

25

26

27

28

29

30

1 Treće, po pitanju njihovih stalnih zahtjeva za do-mobilizaciju, za
2 popunjavanje brigade, a na uštrb ovamo proizvodnje i funkcionisanja i škola, i
3 doma zdravlja i ostalih ustanova. U tom dijelu sam imao, veoma često,
4 nesporazume i sukobe sa članovima komande, prvenstveno komande - jer ja sam sa
5 njima komunicirao - brigade. Ima još sigurno, ovaj, nekih stvari koje proizilaze
6 iz dokumenata koje i Vi posjedujete, iz mojih bilješki, i tako.

7 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Ti civili, koji su bili
8 protuzakonito uhapšeni, koje su oni nacionalnosti bili? Jesu li to bili
9 Muslimani ili...

10 SVEDOK: Muslimani. Muslimani.

11 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Dobro. Ja ću zaključiti sada sa
12 svojim zadnjim pitanjem: da li je zbog svih tih razloga bilo da niste imali
13 povjerenja u tu brigadu, odnosno u njezinu mogućnost da ona osigurava
14 bezbjednost Vašim sugrađanima?

15 SVEDOK: Pa, u tom dijelu je bilo nepovjerenje jer su se tako ponašali na
16 terenu.

17 SUDIJA HANOTEAU: [simultani prevod] Hvala Vam, gospodine.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pauza će biti do 13.00 sati.

19 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

20 ... Početak pauze u 12.40h

21 ... Sednica nastavljena u 13.06h

22 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

23 Izvolite sjesti.

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, kada kažem da imate
25 riječ, onda stvarno mislim da Vi imate riječ.

26 G. TIEGER: [simultani prevod] Hvala Vam, časni Sude.

27 P: Gospodine Tupajiću, Vi ste govorili o hiljadama Muslimana koji su
28 prolazili kroz Sokolac u tome razdoblju, i da su išli zapravo prema Olovu, te da
29 su prolazili organizirano. Jesu li ti konvoji kamiona i autobusa, u kojima su
30

1 bili Muslimani, dakle da li su oni išli u konvojima?

2 O: Da.

3 P: Jesu li vlasti Sokoca pomagale pri pratnji tih konvoja kroz teritorij
4 Sokoca?

5 O: Meni koliko je poznato - i kol'ko sam ja bio u toku - da su
6 pripadnici stanice policije u Sokocu, kada bi konvoji nastupili na našu
7 teritoriju, pridruživali se, ovaj, konvojima do prostora gdje su izbjeglice ili
8 stanovnike muslimanske nacionalnosti, koji su išli prema Olovu, praktično
9 preuzimale vlasti ili snage sa teritorije koje su bile pod kontrolom tada
10 vojske... muslimanske vojske, ili vojske BH tada.

11 Ovamo, na pravcu prema Kaljini, tu u... u samoj Mjesnoj zajednici Kaljina
12 je bilo mjesto presjedanja, i odatle su oni drugim vozilima, kol'ko je meni
13 poznato, ovaj, išli u pravcu Olova.

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Pogledajmo, molim Vas, sada sljedeći
15 dokazni predmet, i zamoliću da se odredi broj. Broj je ET 0124-6752. Radi se o
16 naredjenju od 15. maja, Branka Đerića. Mislim da je taj dokument već uveden u
17 spis.

18 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti dokazni predmet P839.

19 G. TIEGER: [simultani prevod] To je dokument pod brojem 7, na ovome
20 popisu.

21 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospođo tajnice, ovaj dokument pod
22 brojem 7 sa ovog popisa je već dobio broj 832, ako ne griješim?

23 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To je bio dokument pod brojem 9.

24 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Oprostite onda. Moja greška.

25 G. TIEGER: [simultani prevod]

26 P: Gospodine Tupajiću, ovaj dokument P839 je naredba predsjednika vlade,
27 doktora Branka Đerića, da se zadužuje Krizni štab Sokolac da obezbijedi tri
28 šlepera sa ceradama, kojima treba prebaciti zarobljenike na relaciji Pale-Visoko

29

30

1 preko Ilijaša. Naredba stupa na snagu odmah, a njezin datum je 15. maja 1992.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ja bih samo spomenuo
3 sljedeće. To je dokument koje ga ja imam i na kompjuteru. Dobio sam ga naime
4 ranije, no prijevod na engleski je različit. Ja ne želim kazati da je jedan od
5 njih bolji od drugoga, ali samo zapravo se pitam i postavljam pitanje zato što
6 bi trebao postojati neki službeni prijevod, ali oni su različiti. Ne znam može
7 li gospodin Tieger pomoći?

8 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, ja ne vidim... Piše tu
9 "cerada", ali druga je riječ na engleskom jeziku, a ne ona koju je gospodin
10 Tieger izgovorio, dakle *canvas cover* a ne *tarpaulin*. Ali osim toga, izgleda da u
11 dokumentu nema ničega konkretnog za što se to treba koristiti. Dakle, ništa
12 takvoga ne vidim.

13 G. TIEGER: [simultani prevod] U prijevodu na engleski, časni Sude?

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Dakle, piše: "Krizni štab Sokoca ima
15 obvezu obezbijediti tri šlepera sa ceradama i staviti ih na raspolaganje
16 Kriznome štabu Pale...", i zatim piše datum i vrijeme. Piše: "Šleperi će se
17 vratiti istoga dana. Naredba stupa na snagu odmah."

18 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ono što mene brine, imamo
19 broj pri dnu, / ?03/235 /.

20 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da, ali ja vidim nešto sasvim drugačije.
21 Dokument koji sam ja dobio ima zapravo dva originala. Oba su od 15. maja; na
22 jednom je broj pisan rukom; a na drugome nije pisan rukom. I izgleda svakako da
23 ovaj prvi dokument odražava ono što ste Vi rekli, gospodine Tieger. No, ovaj
24
25
26
27
28
29
30

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

Prazna stranica umetnuta radi usklađivanja numeracije stranica.

1 drugi je izgleda više u skladu sa prijevodom.

2 G. STEWART: [simultani prevod] Mogu li Vam ja reći što imam? Možda bi
3 moglo pomoći da se to riješi. Dokument 01246753 je na srpskom jeziku, i on je
4 izgleda ovdje preveden na engleski. Ali drugi dokument, 01246752, koliko ja mogu
5 razaznati - a, naravno, tu sam ograničen - izgleda odgovara ovome prijevodu o
6 kojem sam ja govorio i kojega ja imam na kompjuteru.

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Dakle, gospodine Tieger, imamo dva
8 originala koja nisu sasvim identična, i imamo jedan prijevod. Izgleda da Vi
9 zapravo imate dokument prijevoda koji završava brojem 53 ili 52.

10 G. TIEGER: [simultani prevod] Ja imam dokument koji završava sa 52. To
11 je dokument kojega sam ja pročitao, i mislim da je to tô. Ja se zbog toga
12 ispričavam, zbog zbrke.

13 G. STEWART: [simultani prevod] Časni Sude, ali ne radi se samo o tome.
14 Imamo dva dokumenta na srpskome i moramo imati dva prijevoda.

15 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, naravno da moramo. I zbog toga se
16 gospodin Tieger ispričava, i sad će nam kazati kako će riješiti ovaj problem.

17 Da budemo jednostavni: ako Vi radite na osnovi dokumenta koji završava
18 sa brojem 52, to je dokument koji ima osam redaka. molim da ga se pročita, i da
19 nam se da njegov prijevod.

20 G. TIEGER: [simultani prevod] U redu, časni Sude. Ja ću to napraviti, no
21 očigledno ovdje se radi o ERN brojevima koji su po redu napisani. I zapravo, ja

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 sam uputio svjedoka na dokument 0124-6752, a onaj kojega sam ja pročitao je
2 upravo dokument s tim brojem, odnosno prijevod kojega sam pročitao.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Vi čitajte s prijevoda, a ja ću zamoliti
4 da se nama ovaj dokument 752 stavi na grafoskop, tako da svi vidimo koji
5 dokument svjedok ima pred sobom.

6 Gospodine poslužitelju, molim Vas, stavite na grafoskop original, dakle
7 dokument na B/H/S-u, tako da ga i svjedok može vidjeti. Dakle, uzmite stranicu
8 na B/H/S-u, ja mislim da je to... da, pretpostavljam druga stranica. Ne morate ih
9 razdvajati, samo stavite tu stranicu na grafoskop, molim Vas. Dakle, dokument na
10 B/H/S-u, najvjerojatnije druga stranica od tri, koliko ih ukupno imamo, i
11 svjedok sada može... Molim Vas, tako zumirajte sliku, da svjedok to može također
12 vidjeti.

13 Nažalost imamo pogrešan dokument. Molim Vas onaj drugi dokument na
14 B/H/S-u. Da. Evo sad imamo taj dokument.

15 Pa, možete nastaviti, gospodine Tieger.

16 G. TIEGER: [simultani prevod]

17 P: Gospodine Tupajiću, da li ste ovu naredbu primili u Sokocu, i da li
18 je Krizni štab Sokoca odgovorio na ovu naredbu?

19 O: Da.

20 P: Kada ste dobili ovu naredbu, da li ste znali ko su bili ti
21 zarobljenici koje je trebalo da se prebace?

22 O: Gospodine tužioče, ako dozvolite, možda ovaj nesporazum oko dva
23 originala da ja razjasnim? Čini mi se da sam se prisjetio o čemu se radilo.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Ne, ne. Najpre molimo gospodina Tiegera
2 da pročita engleski prevod kako bismo znali tačno šta tu stoji.

3 G. TIEGER: [simultani prevod] Osim ovog zaglavlja, što mislim da nije
4 problematično, dakle:

5 "1) Zadužuje se Krizni štab Sokolac da obezbedi tri šlepera (sa
6 ceradama) kojima treba prebaciti zarobljenike na relaciji Pale-Visoko preko
7 Ilijaša.

8 "2) Naredba stupa na snagu odmah."

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Čini se da svedok ima nekih
10 dodatnih informacija. Ne znam da li će to biti od pomoći, no jedan od problema
11 koji nas ovde malo uznemirava je da je i broj, izgleda, potpuno isti. Na oba
12 dokumenta stoji 03253, pod tim brojem se vode, što naravno dovodi do sledećeg
13 pitanja: da li se zapravo radi o istoj naredbi ili ne?

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, ako bih ja mogao samo da pitam
15 svedoka, ako sam ja dobro shvatio, on će upravo da objasni to.

16 G. STEWART: [simultani prevod] Vi ste primetili, naravno, da u prevodu
17 postoji pogrešan broj. Tu piše 235.

18 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, to je onda dodatni problem.
19 Izvolite, gospodine Tieger.

20 G. TIEGER: [simultani prevod]

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 P: Gospodine Tupajiću, Vi ste hteli da date neko objašnjenje s obzirom
2 na ova dva dokument?

3 O: Pa, upravo tako, gospodine tužioče. Ja mislim da je ovaj tekst
4 naredbe, koji je sad na grafoskopu, napisan nakon zahtjeva - mislim da je tu
5 aktivnost provodio predsjednik izvršnog odbora, gospodin Samardžija. Nakon prve
6 naredbe koju je dobio, gdje nije navedena bila namjena korištenja še... šlepera,
7 jednostavno iz razloga što smo mi vodili računa da čuvamo naša prevozna sredstva
8 ko... od naših preduzeća koliko je bilo moguće. I tek kada je uslijedila dopuna
9 naredbe, sa jasnom namjenom tih vozila, mislim da je onda naredba izvršena.

10 Vi ste me pitali jesmo li i kada smo saznali, ovaj, o kojim se
11 zarobljenicima radi - evo, i to da odgovorim - ne znam da li isti dan, ali
12 sigurno dan-dva iza toga smo znali - ja sad nisam siguran iz kog izvora tačno -
13 da se radi o ljudima, o zarobljenicima koji su prethodno iz Bratunca doveženi na
14 Pale, a onda ih je dalje trebalo transportovati u Visoko preko Ilijaša. Oni su
15 na putu od Bratunca do Pale /sic/ prošli i kroz Sokolac, jer to je ta
16 komunikacija, putna. Da li smo već i tada znali kad su prolazili ili nakon
17 dolaska naredbe, to nisam siguran - mislim da nije ni bitno toliko. Toliko, ako
18 sam bio od pomoći.

19 P: Hvala. Mislim da je to bilo od pomoći.

20 Možete li nam najpre reći koje su bili nacionalnosti ovi zatvorenici?

21 O: Muslimanske nacionalnosti, koliko ja znam.

22 P: Otprilike, koliko muslimanskih zarobljenika, o kolikom broju se
23 radilo?

24

25

26

27

28

29

30

1 O: Tada se pominjao broj od 500. Ja nisam imao nikakav dokumenat niti,
2 ovaj, posebnu obavezu da me bilo ko oko toga informiše. Ali pominjala se cifra
3 od 500-600, tako.

4 P: Ranije ste pomenuli masovna proterivanja iz istočne Bosne. Da li ste
5 Vi u to vreme razumeli da je ovo deo zapravo tih masovnih proterivanja Muslimana
6 iz istočne Bosne?

7 O: Da.

8 G. TIEGER: [simultani prevod] Molim da se svedoku da jedan dokazni
9 predmet, koji znam da je u dokaznom spisu.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pre nego što pređemo na to, gospodine
11 Tieger, što se tiče ovih dokaznih predmeta, Sudsko veće bi htelo da... pošto je
12 svedok objasnio otkuda dva dokumenta, dakle Sudsko veće bi htelo da dobije
13 dokument koji nosi ERN broj koji završava na 52 u prevodu, i dokument koji
14 završava na 53, takođe u prevodu sa ispravnim brojem. Prema tome... da ono 235
15 bude 253. Prema tome, ako jednom od njih damo broj 839, ne znajući još da
16 postoji problem, onda će ovaj drugi nositi broj P840, a onda će sledeći dokaz -
17 mada, ovaj koji ćete Vi sada pokrenuti je već u dokaznom spisu - no, sledeći
18 dokaz dobiće sledeći broj 841.

19 Prema tome, molim Vas, ova dva dokumenta razdvojite potpuno i dajte im
20 odgovarajuće, odnosno obezbedite odgovarajući prevod. Izvolite, možete
21 nastaviti.

22 G. TIEGER: [simultani prevod] Dokument koji sam imao na umu, časni Sude,
23 su strateški ciljevi.

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim da gospođa sekretar nam dostavi
2 ovaj dokazni predmet, da nam kaže koji broj on nosi.

3 Ako možete na bilo koji drugi način da nam predočite taj dokument u ovom
4 trenutku, to bi bilo sasvim u redu. Najvažnije za sada, ako postoji tekst, /?je/
5 da ga dobijemo.

6 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, časni Sude, mi imamo to na B/H/S-u i
7 engleski prevod. Ne znam da li je nekome potreban u ovom trenutku engleski
8 prevod -

9 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Molim sudskog poslužitelja da nam dâ ovu
10 verziju, odnosno da verziju na B/H/S-u dâ svedoku, a englesku da stavi na
11 grafoskop.

12 G. TIEGER: [simultani prevod] Dokazni broj ovog dokaznog predmeta je
13 181.

14 P: Gospodine Tupajiću, kad pogledate ovaj dokument 181, da li ste u maju
15 mesecu znali za ovaj dokument, konkretno za ovaj dokument, dakle u maju i junu
16 1992. godine?

17 O: Ne, gospodine tužιοče.

18 P: A da li ste bili načelno upoznati sa nekim od ciljeva koji se pominju
19 u tom dokumentu? Pogledajte naročito brojeve 1 i 3. Dakle, da li ste načelno
20 znali da postoji cilj da se izvrši etničko razdvajanje Muslimana, Hrvata i Srba,
21 kao prvo tō?

22 O: Pa, to smo imali priliku vidjeti i od... u dokumentu koji je *Tanjug*... o
23 izvještaju *Tanjuga* sa sjednice u Sokocu, kada je gospodin Karadžić o tome jasno
24 govorio. Ja sam to slušao tada, ali nisam znao da je već narodna skupština
25 donijela, ovaj, odluku o strateškim ciljevima. Kao što vidimo iz ovog službenog
26 glasnika, oni su tek objavljeni krajem 1993. godine.

27

28

29

30

1 P: Gospodine Tupajiću, radi razjašnjenja, znam da ste pominjali
2 izveštaj, odnosno članak u *Tanjugu* o sastanku u Sokocu. Rekli ste da je gospodin
3 Karadžić govorio o tome jasno, na tom sastanku. Mi smo pogledali primedbe
4 gospodina Krajišnika, i u vezi sa tim sastankom, da li ste mislili na gospodina
5 Karadžića ili gospodina Krajišnika?

6 O: Mislim da je i gospodin Karadžić - jer sam i ovdje čitao ovaj
7 izvještaj *Tanjuga* - to jasno rekao. Novinar *Tanjuga* je prenio da je to ponovio i
8 gospodin Krajišnik.

9 A ja sam rekao, ovaj, da... da... da detaljno ne sjećam se tih riječi, ali
10 iz... ne sumnjam u istinitost navoda, ovaj, novinara *Tanjuga*, pogotovo što već je
11 odluka o strateškim ciljevima bila donešena i što je, ponoviću, govorio gospodin
12 Krajišnik, ono vezano za... za život dobrih komšija, zbog ratova u prošlosti, i
13 tako to.

14 Tako da, u suštini, o tome strateškom cilju je bilo govora, ali ja tada
15 nisam znao da je on sastavni dio ove odluke koju je donijela već narodna
16 skupština, i mislim da je on imô, u to vrijeme, karakter povjerljivosti za
17 javnost.

18 P: A kada pogledate sada ovaj cilj koji je naveden prod brojem 3, dakle
19 eliminisati Drinu kao granicu, da li Vam je taj cilj bio načelno poznat?

20 O: U ovom obliku, kako stoji ovdje u odluci, ne. Ali iz svih dešavanja i
21 saznanja, od kojih mo... možda neka nisu bila ni istinita, sve je navodilo na to
22 da se takve aktivnosti vode.

23 P: Na osnovu Vaših saznanja i poznavanja Bosne i Hercegovine u to vreme,
24
25
26
27
28
29
30

1 dakle strukture stanovništva i sve ostalo, što biste eventualno hteli da kažete,
2 da li je bilo moguće te ciljeve izvršiti bez da se prisilno ne seli
3 stanovništvo?

4 O: Ne.

5 G. TIEGER: [simultani prevod] Možemo li sada nakratko da pogledamo
6 sledeći dokazni predmet. To je ET 0115-1695?

7 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pre nego što to učinimo, gospodine
8 Tieger, Vi ste rekli da su strateški ciljevi, da je to dokazni predmet P181.

9 G. TIEGER: [simultani prevod] Je li to bilo pogrešno? Žao mi je ako je
10 to -

11 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Molim Vas, samo pronađite koji je
12 bio tačno taj broj. Ali da sad ne gubimo vreme na tome, možete tu ispravku uneti
13 u pravom trenutku. Za ovaj novi dokument, dokazni broj - koji će biti?

14 GĐA SEKRETAR: [simultani prevod] To će biti P841.

15 G. TIEGER: [simultani prevod]

16 P: Gospodine Tupajić, ovaj dokument, P841, tu se radi o zapisniku sa
17 sednice Kriznog štaba opštine Sokolac, održane 22. juna 1992. godine. I hteo bih
18 samo da Vam skrenem pažnju na treću tačku dnevnog reda. Druga rečenica te tačke,
19 tu se radi o predlogu preseljenja izbeglica na područja Foče, Višegrada i
20 Zvornika, i donesen zaključak da se Crvenom krstu stavi u zadatak razmatranje
21 mogućnosti sprovođenja takve akcije.

22 Kao prvo, koje su nacionalnosti bili te izbeglice koje je trebalo

23

24

25

26

27

28

29

30

1 preseliti na područje Foče, Višegrada i Zvornika?

2 O: Oni su bili srpske nacionalnosti. I obzirom da se radi o 22. junu,
3 tada ih je bilo u Sokocu preko 5.000 iz raznih dijelova Bosne i Hercegovine,
4 najviše iz Sarajeva.

5 P: A da li je bilo predloženo da te srpske izbeglice odu u Foču,
6 Višegrad i Zvornik, i da se nastane u napuštenim, odnosno da nasele napuštene
7 kuće?

8 O: Da.

9 P: A to su kuće... Naime, ljudi koji su pre toga živeli, stanovali u tim
10 kućama, koje su oni bili nacionalnosti?

11 O: Muslimanske, odnosno bošnjačke.

12 P: Gospodine Tupajić, na trenutak sada bih hteo da se pozabavim jednom
13 drugom temom, i da Vam postavim neka pitanja o mehanizmima informisanja u
14 Republici Srpskoj, kako se obaveštavalo najviše rukovodstvo o događajima u
15 Republici Srpskoj.

16 Koji organi, odnosno koja tela su postojala za prikupljanje informacija,
17 koja su zatim prosleđivala vrhovnom, odnosno najvišem rukovodstvu Republike
18 Srpske?

19 O: Na lokalnom nivou, to znači na nivou opština, su postojala odeljenja
20 državne bezbjednosti, koja su bila organizovana u centre regionalne državne
21 bezbjednosti, i na čelu... a načelnici centara regionalni... regiona... za regionalnu
22 bezbjednost su bili odgovorni načelniku državne bezbjednosti koji je, koliko se
23 ja sjećam, bio direktno odgovoran za svoj rad i služba /sic/ predsjedniku
24 republike.

25 Drugi sistem informisanja je bio preko... od stanica javne bezbjednosti,
26 preko centara javne bezbjednosti do ministra unutrašnjih poslova. Kome je on imô
27 obavezu podnositi informacije i izvještaje, meni nije

28
29
30

1 detaljno poznato, ali pretpostavljam najvišim državnim organima.

2 I treća linija informisanja je bila linija vojnog informisanja, od
3 najnižih komandi, preko komandi brigada do komandi korpusa, odnosno glavnog
4 štaba, a onda vjerovatno iz glavnog štaba određen broj informacija je
5 prosljeđivan državnom rukovodstvu.

6 P: A konkretno u Sokocu, da li je bilo ljudi koji su bili u vezi sa
7 državnim rukovodstvom i koji su pružali informacije, njima, o Sokocu i okolini,
8 tom rukovodstvu?

9 O: Ja sam ovde govorio o zvaničnim državnim institucijama. Sigurno,
10 postojala je i ova linija, stranačka linija, odnosno linija SDS-a,
11 obavještavanja gdje su - o tome smo već govorili - postojali kontakti, uglavnom
12 između predsjednika opštinskih odbora i rukovodstva Srpske demokratske stranke.
13 To je bila ta četvrta, ovaj, ne državna linija nego višepartijska linija
14 informisanja.

15 Mi, kao krizni štab, nismo imali niti nam je iko dao obavezu da
16 informišemo bilo koga, bilo u kojoj fazi ili bilo na koji način. I mi smo
17 komunikaciju imali onoliko koliko smo cijenili da je nama potrebna. I to najviše
18 sa Vladom Republike Srpske, oko rješavanja osnovnih životnih pitanja iz svih
19 oblasti. I normalno, ako su inicijative nekakve dolazile od predstavnika vlade
20 ili od državnog rukovodstva, mi smo ih onda razmatrali i, ovaj, razrađivali,
21 postupali, uglavnom u skladu sa njima, ukoliko je to bilo u našoj nadležnosti.

22 P: U vašem odgovoru, Vi ste pomenuli liniju informisanja preko SDS-a, i
23 rekli ste: "Mi smo ranije o tome razgovarali", ili da ste Vi ranije o tome

24

25

26

27

28

29

30

1 razgovarali. Ko su, dakle bili ti pojedinci koji su održavali vezu sa
2 rukovodstvom na Palama?

3 O: Ja sam to već rekao: gospodin Milovan Bjelica - kao predsjednik tada
4 opštinskog odbora, koji je imao česte kontakte, ovaj... mislim, najviše sa
5 gospodinom Karadžićem i gospodinom Krajišnikom - i gospodin Marko Simić,
6 pokojni, koji je kao poslanik, a kasnije i profesionalno je radio u Narodnoj
7 skupštini, ovaj, sigurno i po toj liniji, ovaj, davao informacije o... o
8 dešavanjima na Sokocu. To su, po meni, bile više usmene informacije, i ja neki
9 poseban uvid, ovaj, u njih nemam.

10 P: A da li su bilteni o odlukama, ili da li je postojala neka druga
11 forma, formalni zapisi ili neformalni zapisi sastanaka, odnosno zapisnika sa
12 sastanaka kriznog štaba? Da li je tako nešto bilo štampano ili objavljivano?

13 O: Ja mislim da su u... postojao je međuopštinski službeni glasnik, i
14 mislim da su odluke objavljivane, ovaj, u njemu. Da li u... potpuno u kontinuitetu
15 ili ne, ovaj, meni nije poznato, ali mislim da je to bio način da, ovaj, se
16 javnost upozna o onome šta radi krizni štab.

17 P: A da li je, u bilo kom trenutku, osnovana ratna komisija u Sokocu?

18 O: Oprostite, ne razumijem pitanje. Komisija sa ko... za koju namjenu?

19 P: U redu. Da Vam postavim pitanje na ovaj način: da li je u bilo kom
20 trenutku, u toku 1992. godine, osnovana, odnosno da li je bilo ko bio određen
21 kao ratni poverenik? Da li je neko takav bio poslat u Sokolac?

22 O: Da. Formirano je ratno povjereništvo. Ja ne mogu sada tačno datuma da
23 se sjetim. I uglavnom su ratni povjerenici, kol'ko je meni poznato, bili članovi
24 narodne skupštine. Za Sokolac je, kao ratni povjerenik, bio imenovan

25

26

27

28

29

30

1 gospodin Marko Simić, i nas trojica još u povjereništvu. I vjerovatno je i to
2 bio način da oni, uvidom u dešavanja na području opština, mogu neposredno da
3 informišu, ovaj, i predsjednika Narodne skupštine, i vjerovatno predsjednika
4 Republike, o onome šta se dešava na terenu.

5 I ako dozvolite, još za dopunu. U nekoj fazi je formirana i komisija za...
6 za razmjenu, ovaj, jer obzirom da je već bilo, ovaj, u pritvoru i pripadnika
7 muslimanske nacionalnosti, a došlo je i do hapšenja jednog broja lica sa
8 područje opštine Ilijaš, čije su porodice izbjegle u Sokolac, onda su oni vršili
9 veliki pritisak na nas, i onda je krizni štab imenovao komisiju koja je dugo
10 vodila aktivnosti oko te razmjene. I mislim da je na kraju ipak do razmjene
11 došlo, ali je prošlo puno vremena.

12 P: Ranije smo videli zapisnik sa kriznog štaba, te se govorilo o
13 razoružavanju, i Vi ste nekoliko puta to pomenuli i u toku svog iskaza. Mislim
14 da ste takođe rekli da je taj zadatak preuzela 2. romanijska brigada.

15 O: Da.

16 P: Da li su, u leto 1992. godine, muslimanska sela bila ta gde je 2.
17 romanijska brigada vršila razoružavanje?

18 O: Da.

19 P: Da li su muslimanska sela bila granatirana i spaljivana od strane 2.
20 romanijske brigade, u leto 1992. godine, i ukoliko je to tako, recite nam koja
21 su to bila sela.

22 O: Takve aktivnosti su počele u selu Donje Babine. Mislim da su to
23 zadnji dani jula ili početak avgusta 1992. godine, nakon jednog manjeg incidenta

24

25

26

27

28

29

30

1 koji se desio između mještana muslimanske i srpske nacionalnosti. Prema
2 informacijama koje ja imam, ne znam da li su one potpuno tačne, da su pripadnici
3 muslimanske nacionalnosti napravili taj incident za vrijeme jedne podušne daće u
4 kući jednog Srbina. Nakon toga incidenta se umiješala, odnosno neka od jedinica
5 2. romanijske motorizovane brigade i od toga trenutka, praktično, je došlo do
6 određenih sukoba i ovih aktivnosti o kojima se govore /sic/.

7 Musliman... pripadnici, vjerovatno organizovani ili naoružani u neku
8 jedinicu, su se povlačili od sela Donjih Babina prema Šaševcima, i u tim
9 aktivnostima je došlo do paljenja muslimanskih kuća, nekoliko srpskih kuća u
10 selu Vruci - to su vjerovatno Muslimani pri povlačenju uradili. I kasnije su
11 zapaljena sela, najveće od njih je selo Šaševci, zatim Pihlice, Pridvorica,
12 Grabenice, Iševića Brdo, i u kasnijoj nekoj fazi, u toku avgusta, ili možda već
13 i krajem avgusta, i sela na području Mjesne zajednice Kaljina i Šahbegović.

14 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, gledam na sat.

15 Najpre bih hteo da Vama kažem, gospodine Tupajiću, da ne treba ni sa kim
16 da razgovarate o svom iskazu koji ste ovde dali, i koji ćete nastaviti da dajete
17 sutra. Sutra ćemo nastaviti sa radom posle podne. Počecemo u 14.15h.

18 A gospođo sekretar, ako možete da mi kažete samo u kojoj će to sudnici
19 biti? Dakle, u sudnici broj 3.

20 A sada molim da poslužitelj isprati gospodina Tupajića iz sudnice, a
21 videćemo se sutra.

22 [Svedok se povlači]

23 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] I sad samo dva kratka pitanja. Kao prvo,
24 mislim da još uvek treba da nam nešto kažete, gospodine Stewart, u vezi sa
25 svedokom 280 - to ste juče pokrenuli.

26

27

28

29

30

1 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, međutim, to je svedok sa kojim radi
2 gospođa Loukas, pa je ona na to juče odgovorila.

3 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. Rok je bio juče, pa pretpostavljam
4 da smo to primili.

5 G. STEWART: [simultani prevod] Pa, ja ću joj to svakako pomenuti.

6 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Gospodine Tieger, što se tiče rasporeda
7 rada, koliko mislite da će Vam još biti vremena potrebno za gospodina Tupajića?

8 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, završićemo sutra, ali prilično sam
9 siguran da će mi biti potrebno i prvi i drugi termin u toku sutrašnjeg rada.

10 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] U redu. Mi, naravno, znamo da smo i mi
11 kao Sudsko veće postavili dosta pitanja svedoku, a istovremeno za ovog svedoka
12 je bilo predviđeno - da samo proverim - da, osam sati, i to je bilo ukupno
13 ispitivanje ovog svedoka, odnosno u toku glavnog ispitivanja.

14 G. TIEGER: [simultani prevod] Pa, ja ću nastojati da se pridržavam svih
15 naših procena, no mislim da je to bila procena koju smo mi dali na početku, i ja
16 ću svakako, nadam se, završiti u predviđenom roku.

17 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Da. To je bila procena koju ste Vi dali.
18 Ja sam to primio 27. juna. To je, dakle najnovije.

19 G. TIEGER: [simultani prevod] Tako je.

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

1 SUDIJA ORIE: [simultani prevod] Pa, možda biste mogli da još jednom
2 pogledate to, s obzirom na ovo iskustvo koje smo danas imali sa svedokom. Na
3 primer, mogli biste možda proveriti sa svedokom da li je on imao formalno neka
4 zaduženja, ili nije morao ništa drugo da radi. A neki birokrati su možda bili
5 manjeg značaja, međutim ja neću Vama da određujem koga ćete pozivati.

6 U svakom slučaju, nastavimo sa radom sutra u 14.15h.

7 SUDSKI SLUŽBENIK: [simultani prevod] Molim ustanite.

8 ... Sednica završena u 13.50h.

9 Nastavak zakazan za sredu,

10 29.06.2005., u 14.15h.

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30